

K

ALEJDOSZKÓP

ALEIDOSCOPE

1956 - 2006



Andrea Blana: NESTING, 2006. Wood, clay, mixed media, stains, dyes



Vera David, Mixed media

Photograph by Emilia Kun

“My paintings act as door. Enter one and you will be transported into my world without ever having to leave your own. Will you take the mantle of Orpheus, or that of Alice? The choice is yours. Feel free to discover every nook and cranny. Should you find the very interpretation I intended, we obviously have something in common, and that makes me happy...”

...The sheer joy of doing it. It gives me boundless pleasure in more ways than one: sensually, emotionally, and intellectually. It gives me total satisfaction. It gives me a sense of liberty. It allows me to express anything, and everything.”

Vera David



A **Búvópatak Alapítvány** gondozásában megjelent munkatársunk, Varga Gabriella interjúkötete **Önzetlenül** címmel.

A szerző beszélgetőpartnerei:

Bucz Hunor színházigazgató, Búza Barna szobrászművész, Farkas Judit jogász, publicista, Faragó Laura énekművész, Gera Katalin szobrászművész, Heintz Tamás orvos, politikus, Illés Sándor író, Juhász Róza és Oberfrank Pál színművészek, Jámbor János író, Karátson Gábor író, festőművész, Kovács Miklós politikus, Nagy Sári Attila író, Pokorni Zoltán politikus, Pósa Zoltán író, Szita Károly politikus, Kaposvár polgármestere, Tökés László püspök, politikus, Vízny Márton zeneszerző, Zászlós Levente író.

A könyv megrendelhető a 06 30 449 9492 telefonszámon.

A könyvet a vételár és a postaköltség befizetése után postázzuk Önnek.

Az Alapítvány címe:

7400 Kaposvár, Somssich Pál u. 11-13, Magyarország

TARTALOM - CONTENT

“Zúg Március”

Petőfi Sándor: Nemzeti dal	
Adam Makkai translation: Rise up Magyar	2
1848. március 15. - Hungarian Revolution of 1848	3

HÚSVÉT ELŐTT - LENTEN THOUGHTS

Kiss G. Barnabás: Keresztény életünk húsvéti jel	
Barnabás G. Kiss: With His Stripes we are Beated	4

SZÉPIRODALOM - LITERATURE

Was Albert: Jusson eszedbe szerelmem!, Egy nap tenélküled	
Remember my Love!, A Day Without You	5

Pablo Urbányi: Buenos Aires, egy nyári éjszaka	6
“Az élet ezentúl is megy tovább”	7
Pablo Urbányi: A Summer Night in Buenos Aires	9

ZENE - MUSIC

D. R.: Világhírű művészek Torontóban	11
George Wasylenko: Pat Coleman - Interview...	13

KÉPZŐMŰVÉSZET - VISUAL ARTS

Művészek vallomása a szabadságról	14
Reflections: Canada - Hungary	17

1956 - 2006

Lipták Béla: 35 nap	20
Bela Lipták: Testament of Revolution	22
Dancs Rózsa: “Lovamat kötöttem...”	23
The Anthem - Translation: George Telch	25
Miska János: Hídverők - Az 50 éves évforduló könyve	28
János Miska: Bridging the Divide - A Book for the 50 th Anniversary	29

ÁPRILIS 24. GYÖRGY NAPJA - SAINT GEORGE

Prokopp Mária: Márton és György Sárkányölő Szent	
György-szobra	30
Saint George - April 24	32

Veszely Ferenc: Erdélyi sirató	
Ferenc Veszely: Transylvanian Wake	33

AUTONÓMIA - AUTONOMY

2006. márc. 15-én Székelyudvarhelyen elfogadott Kiáltvány	
Proclamation - The Sekler Self-Governing Pursuit	35

Kéziratokat és más, közlésre szánt anyagot csak elektromos postán fogadunk el.
A folyóiratban megjelenő írások tartalmáért kizárólag a szerzők felelősek.

We accept manuscripts, pictures, etc. by e-mail only.
The opinion expressed in this publication are not necessarily those of the publisher.

Áprily Lajos: TAVASZODIK

(N. Tessitori Nórának)

Sáncban a hóvíz
könnyű hajót visz,
füstöl a fényben a barna tető.
Messze határba
indul az árva,
leng madárka: billegető.
Titkon a Bükkben
moccan a rügyben
- mint csibe héjban - kandin a lomb,
s mintha a róna
kedve dalolna,
úgy muzsikál, muzsikál a kolomp.

Indulok. Értem.

Jól tudom: értem,
értem üzenget a zsenge határ:
”Szíved, a bomlott,
ócska kolompot
hozd ide, hozd ide, hozd ide már!”

KALEJDOSZKÓP - KALEIDOSCOPE

IV. Evf., 2. 2006. Március/ Április

Vol. 4, NO. 2. March/ April 2006

ISSN 1480-5499

Copyright © Kaleidoscope Publishing

No part of this publication may be reproduced by electronic means, photocopying or otherwise, without written permission from the publisher, excepting brief quotes for the purpose of review.

Megjelenik kéthavonta - Published bimonthly

Előfizetés - Subscription
in Canada: CA\$59.50/ year
Foreign: US\$58.00/ year
Egy szám ára: CA\$5.99/ per copy

Kiadó - Publisher: **Kaleidoscope Publishing**
Telch György, Elnök - **George Telch**, President

Telch-Dancs Rózsa, Főszerkesztő

Rose Dancs-Telch, Editor

Gáspár Ferenc, Olvasószerkesztő

William Crockford, Corrector

Kun Emília, Grafikai Szerkesztő

Emília Kun, Graphic Designer

Nik Networks, Technikai Tanácsadó

Ali Kalbali, Technical Support

Révész Kató - Kató Révész, Terjesztés - Subscription

Elérhetőség - Address: 122 Silas Hill Drive
Toronto, On, M2J 2X9, Canada
Tel.: 416-491-4631; Fax: 416-491-2021
E-mail: rosacae@hotmail.com

Petőfi Sándor: NEMZETI DAL

Talpra magyar, hí a haza!
Itt az idő, most vagy soha!
Rabok legyünk vagy szabadok?
Ez a kérdés, válasszatok! –
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

Rabok voltunk mostanáig,
Kárhóztak ősapáink,
Kik szabadon éltek-haltak,
Szolgafölben nem nyughatnak.
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

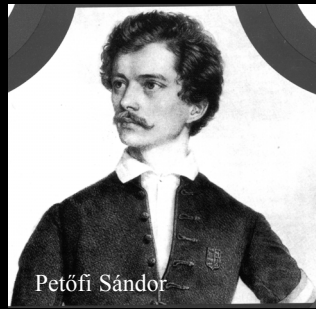
Sehonnai bitang ember,
Ki most, ha kell, halni nem mer,
Kinek drágább rongy élete,
Mint a haza becsülete.
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

Fényesebb a láncnál a kard,
Jobban ékesíti a kart,
És mi mégis láncot hordtunk!
Ide veled, régi kardunk!
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

Méltó régi nagy híréhez;
Mit rákentek a századok,
Lemossuk a gyalázatot!
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

Hol sírjaink domborulnak,
Unokáink leborulnak,
És áldó imádság mellett
Mondják el szent neveinket.
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

"ZÚG MÁRCIUS"

MIT KÍVÁNT A
MAGYAR NEMZET?

1. Kívánjuk a sajtó szabadságát,
a censura eltörlését!
2. Felelős ministeriumot Buda-
Pesten.
3. Évenkénti országgyűlést
Pesten.
4. Törvény előtti egyenlőséget,
polgári és vallási tekintetben.
5. Nemzeti őrsereg.
6. Közös teherviselés, képviselő
egyenlőség alapján.
7. Urbéri viszonyok megszünte-
tése.
8. Esküdszék.
9. Nemzeti Bank.
10. A katonaság esküdjék meg az
alkotmányra; magyar katonáinkat
ne vigyék külföldre, a külföldieket
vigyék el tőlünk.
11. A politikai statusfogyok
szabadon bocsátassanak.
12. Unio, vagyis Erdélynek
Magyarországgal egyesítése.

RISE UP MAGYAR, by Sándor Petőfi

Rise up. Magyar, the country calls!
It's 'now or never' what fate befalls...
Shall we live as slaves or free men?
That's the question - choose your 'Amen'!
God of Hungarians,
we swear unto Thee,
We swear unto Thee - that slaves we shall
no longer be!

For up till now we lived like slaves,
Damned lie our forefathers in their graves –
They who lived and died in freedom
Cannot rest in dusts of thralldom.
God of Hungarians,
we swear unto Thee,
We swear unto Thee - that slaves we shall
no longer be!

A coward and a lowly bastard
Is he, who dares not raise the standard -
He, whose wretched life is dearer
Than the country's sacred honor.
God of Hungarians,
we swear unto Thee,
We swear unto Thee - that slaves we shall
no longer be!

Sabers outshine chains and fetters,
It's the sword that one's arm betters.
Yet we wear grim chains and shackles.
Swords, slash through the damned manacles!
God of Hungarians,
we swear unto Thee,
We swear unto Thee - that slaves we shall
no longer be!

Magyars' name will tell the story
Worthy of our erstwhile glory:
We must scrub off - fiercely cleansing
Centuries of shame condensing.
God of Hungarians,
we swear unto Thee,
We swear unto Thee - that slaves we shall
no longer be!

Where our grave-mounds bulge in grey earth
Grandsons kneel and say their prayers,
While in blessing words they mention
All our sainted names' ascension.
God of Hungarians,
we swear unto Thee,
We swear unto Thee - that slaves we shall
no longer be!

Translated: Ádám Makkai



Fotó: Kun Emília

1848. MÁRCIUS 15.

a magyar történelem egyik legsodálatosabb napja. A Márciusi Ifjak vezetésével egy olyan vértelen forradalom zajlott le, egyedül egész Európában, amelyben a magyarság addig elfojtott, de elpusztíthatatlan szabadságvágya öltött testet.

Hogyan kezdődött?

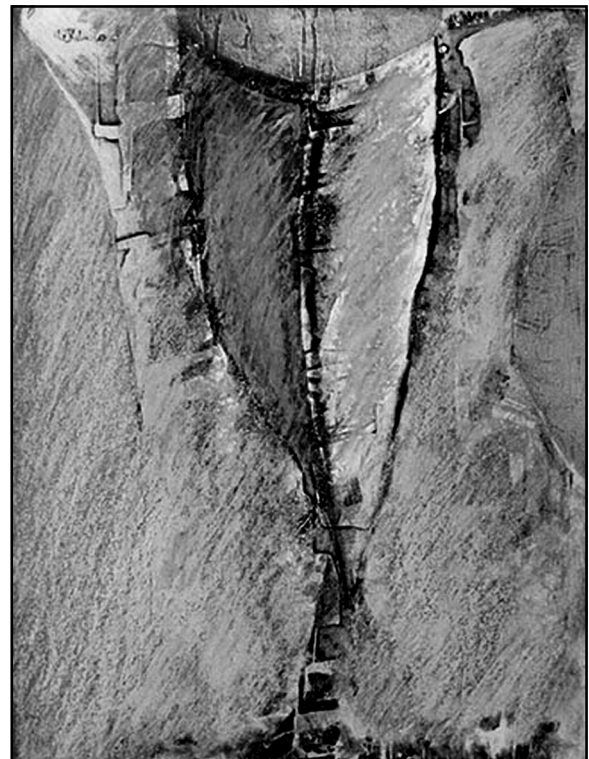
1848-ban a magyar országgyűlés vigyázó szeme ismét Párizsra vetődött, amikor megérkezett a hír, hogy a francia fővárosban kitört a forradalom, és kikiáltották a II. köztársaságot. Kossuth Lajos 1848. március 3-án felszólalásában javasolta, hogy az országgyűlés követelje a bécsi abszolutizmus megszüntetését és Magyarország számára kérje a modern népképviselői alkotmányt. A döntésre várakozva, 1848. március 13-án újabb hír érkezett Budapestre: a császárvárosban, Bécsben is kitört a forradalom és elsöpörte Metternich herceg uralmát. Erre az újságra az országgyűlés elfogadta az egész liberális alkotmányos programot, és küldöttséget indított Bécsbe, hogy a királlyal aláírassa a követeléseket.

A Pilvax kávéházban összegyűlt Márciusi Ifjak csoportja lázba jött. Az alig tizenhét éves Vajda János bezárta az ajtót, kényszerítvén az amúgyis elszánt Vasvári Pált, Petőfi Sándort, Jókai Mórt és a többieket, hogy azonnali döntést hozzanak az éppen esedékes hetivásárt is kihasználva. Akkor éjjel meg is született a *12 Pont* és annak lírai megfogalmazása, Petőfi halhatatlan *Nemzeti dala*. Március 15-én Kossuth Lajossal az élen már nem kevesebbet követeltek, mint a teljes szabadság kimondását. Petőfi Sándor elszavalta költeményét, amelyet, valamint a nemzet követeléseit összefoglaló *12 Pontot* a helytartó engedélye nélkül kinyomtatatták a lefoglalt Landerer nyomdában. Az ifjak lelkesedésétől felbuzdulva, a forradalmi tömeg kiszabadította a politikai foglyokat a Várból - Táncsics Mihállyal az élen, majd este sor került a Bánk bán előadására.

THE HUNGARIAN REVOLUTION OF 1848

March 15, 1848 was Petőfi's day. Among the various leaders of the revolution - called Márciusi Ifjak ("Youths of March") - Petőfi was the key actor in starting the revolution in Pest, co-author and, respectively, author of the two most important written (and recited) documents: the **12 Pont** ("12 Points", demands to the Habsburg overlord) and the **Nemzeti Dal**.

When the news of the revolution of Vienna reached them on the 15th, Petőfi and his friends decided to change the date of the "National Assembly" they planned (as a rally where a petition to the Hungarian noblemen's assembly would have been approved by the people), from the original March 19th to the 15th. On the morning of the 15th, the revolutionary youth began to march around the city of Pest, reading the poem and the **12 Points** to the gathered crowd (which swelled up to thousands). Thereafter, they toured printing presses, declaring an end to all forms of censorship, and printing Petőfi's poem together with the **12 Pont**. Later on, a mass demonstration was held in front of the newly-built National Museum, from which the group left for the other bank of the Danubeto Buda. As one point was freedom for political prisoners, the crowd then moved on to greet newly freed revolutionary poet Mihály Táncsics.



Judith Klugerman: La robe rose 2003, mixed media

S
Z
E
R
K
E
S
Z
T
Ő
I
G
O
N
D
O
L
A
T
O
K
|
E
D
I
T
O
R
I
A
L

ELSŐ MAGYAR REFORMÁTUS EGYHÁZ
439 Vaughan Road
Toronto, Ontario, M6C 2P1
416.656.1342

**“SZÉP MAGYAR SZÓ”
IRODALMI KÖR**

MINDEN HÓNAP MÁSODIK
HÉTFŐJÉN ESTE 7:30-KOR
TÁJÉKOZTATÁS:
NT. VASS ZOLTÁN
TEL.: 416 656 1342

KERESZTÉNY ÉLETÜNK HÚSVÉTI JEL

Lélekben valamennyien elzarándokolhatunk a Szentföldre. Sietünk betekinteni a szent sírba... Az emlékhelyen emelt bazilikán hat keresztény felekezet osztozik. Álljunk meg azon a helyen, ahol a világ Üdvözítője a kereszten megváltott bennünket és ahol feltámadt, mert szeretett és feláldozta magát értünk. Minden vasárnap a feltámadás emléknapja, éppen ezért minden vasárnap Húsvétot ünnepelek. Jézus győzelme, feltámadása az Ünnepek ünnepe. Övele járjuk életutunkat. Botladozunk, de felkelünk, csalódunk, de megvigasztalódunk. Súlyos a keresztünk, mint az övé, de dicsőséges lesz a feltámadásunk, mint az övé.

Az első húsvéti "esemény" tulajdonképpen egy látható jel: az üres sír. Olyan élmény, amely megdöbben, sőt egy pillanatra zavart is támaszt, de elgondolkodtat, túlmutat önmagán, kutatásra és keresésre ösztönöz. Az üres sír olyan jel, amely hitet követel. S ez a hit valójában Húsvét lényegéhez tartozik. Mindent megértet.

Nekünk, mai keresztényeknek talán még fontosabbak a jelek, mint az apostoloknak, akik közvetlen látványban, jelenésben és látomásban is megélték a feltámadás igazságát. A jelek megértéséhez érzék kell, főleg pedig figyelem, hol és hogyan akar hozzánk szólni az Isten. A hitben való találkozáshoz az emberi gyöngeség és bizonytalanság pillanataiban is ragaszkodó lelkület szükséges, amilyen Mária Magdolnában élt, A sötétség óráiban, amikor semmit sem értett és látott világosan., akkor is ragaszkodott Krisztushoz. Kereste, vele akart lenni. Hűségének egyik forrása lett.

Jelek nélkül nem élhetünk a mindennapok világában sem. Keresztény életünk tele van hitre készítető jelekkel. A szentmise és a szentségek mind arra mutatnak, aki jelen van, AKI ÉL, a jelek mögött: Jézus Krisztus, a Feltámadott. Keresztény életünk húsvéti jel a világ számára: Krisztust jelzi. Őt, aki nem halt meg örökre, hanem feltámadt, és mi általa és benne élünk. Az igazi keresztény élet mindig Krisztusra mutat, a Föltámadottra, akinek nyomdokain járunk a Nagyhéten és a húsvéti szent időben.

Ne feledjük, hogy nemcsak az apostolok a tanúi Krisztus feltámadásának, hanem minden keresztény embernek is tanúskodnia kell arról, hogy Jézus feltámadt és vele együtt majd mi is feltámadunk. Keressük ezért az odafönt valókat, ahol a feltámadt Krisztus ül az Atya jobbján, Benne az élet minden rejtélye, az élet értelme, az örökkévalóságba torkolló időknek minden kérdése megoldást nyer. Ő a mi életünk és feltámadásunk. Jelenünk és örök jövőnk. A feltámadt és Örökkön élő Úr húsvéti kegyelme töltsen el életünket és mindennapjainkat!

fr. Kiss G. Barnabás OFM Detroit, USA

"Mi az égből keblünkbe szálla,/ Győzni fog a sír felett./ És megmarad, Istennek hála! A hit, remény és szeretet."

"Jesus Christ is ris'n today, Alleluia!"

"WITH HIS STRIPES WE ARE BEATED"

Sign of new life are everywhere as Spring bursts forth and bring with it bright leaves and brilliant yellow daffodils. The air is filled with sweet smells and musical sounds. The earth has shaken off its winter slumber and been reborn. And so it is for us as well.

EASTER is upon us! The dark days of Lent have fallen away to reveal the shining light of Jesus Christ' resurrection and our salvation. We are reborn in Him. Like new leaves, our spirits reach toward the light of God and grow in His love. St. Paul of the Cross often preached, "Hide in the wounds of Christ." What wise and wonderful advice! Hiding in the wounds of Christ doesn't mean closing our eyes to the evils of this world. Instead, with Jesus who carried His cross and conquered even death, with Easter faith, we can now face our worries and concerns bravely, with hope in our hearts.

HOPE. These four letters hold incredibly powerful and precious meaning for each of us.

Everyone we know seeks hope, desires hope, thrives on hope. Hope is our great treasure as Christians! We may long for love... but we grow with hope. After His death on Calvary, the first disciples of Jesus were desperately in need of some sign of hope. But even when the Risen Christ was at their side, they didn't recognize Him. The apostle Thomas was doubtful; the others were skeptical. Often we can be like them.

One of the great gift of Our Lord's Resurrection is that He kept appearing to His disciples, even those who were slow to believe, gradually transforming their doubt into belief and joy. In the same way, Jesus comes to you and me to replace our fears with courage and hope. Do you remember how Jesus offered trust and hope to St. Thomas? He showed him the wounds in His hands and His side. "My Lord and my God". Thomas responded, and doubt left his heart, to be replaced instead by strength and a renewed determined faith.

May your loving participation in the Holy Week's liturgy enable you to live more deeply the Life emptied on Calvary and raised on Easter Sunday. May the Risen Lord bless you and your loved ones with Easter joy and peace.

fr. Barnabás G. Kiss, OFM Detroit, USA

Wass Albert

JUSSON ESZEDBE, SZERELMEM!

Mikor fellegek gyűlnek,
és úgy tűnik, körülfog a sötét,
jusson eszedbe,
hogyan kék az ég!

Mikor nyers és komor fény,
s lappangó árnyékok ijesztenek,
jusson eszedbe,
hogyan fogom a kezéd!

Ha jeges csönd dermedti meg világot,
s már nem is érzel,
jusson eszedbe,
hogyan Isten éber!

EGY NAP TENÉLKÜLED

Egy nap tenélküled
olyan, mint üres utca,
mely komork ködfelhő alatt
sehova sem vezet.

Csúf, sötét házak
merednek a szemedbe,
körös-körül forró a föld,
csupán a szél
süvít keresztül a magány
kanyonjain.

Egy nap tenélküled
olyan, mint roppant pusztaság.
Nincs fű, virág,
nincs egy fa, egy bokor.
A kifakult homok nyúlik csak
valami bús örökkévalóságba
egy üres nap nehéz
fellegei alatt.

Egy nap tenélküled
olyan, mint végenincs éj,
melyet egy csillag sem derít.
A nap keltére
vár a világ,
hogyan a szomorú semmit
fényébe fojtsa.

Egy nap tenélküled
elsüllyed az idő
sötét gödrében
csobbanás nélkül,
mint óriás fekete moly,
mely fényt keresve
röpköd az éjben
reménytelenül.

S
Z
É
P
I
R
O
D
A
L
O
ML
I
T
E
R
A
T
U
R
E

Albert Wass

REMEMBER MY LOVE!

When clouds begin to gather
and darkness seems to close in all around you,
just remember
the sky is blue!

When the trail grows rough and murky,
with frightening shadows lurking just ahead,
remember:

I am holding your hand!

When icy silence seems to freeze your world
and all the senses fail,
remember:
God will prevail!

A DAY WITHOUT YOU

A day without you
is like an empty street
which leads nowhere
under a murky smog.
Dark, ugly buildings
stare your only in the face,
and hot a soul around,
only the wind
howling through the canyons
of loneliness.

A day without you
is like a vast desert.
No grass, no flowers,
not a shrub or tree.
Only the faded sand
reaching into a dull eternity
under the heavy clouds
of an empty day.

A day without you
is like an endless night
without a single star.
The world is waiting
for the sun to rise
and turn the sad nothing
into a day of splendor!

A day without you
is a day which sinks
into the pit of time
without a splash,
like a huge black moth
flying into the night
in a hopeless search
for light.

Pablo Urbányi

BUENOS AIRES, EGY NYÁRI ÉJSZAKA¹

Kiléptem a szanatóriumból, s az órámra néztem. Hajnali egy óra volt. Lementem a Callao útig.

Elsétáltam a Corrientesig, befordultam s elindultam lefelé, a kikötő irányába. Csatangoltam Buenos Airesben, ebben a városban, amelyről írók, költők, zenészek, esszéisták annyit írtak, s még annyit fognak írni. Mint minden városról, gondolom. Akár akartam, akár sem, álgaucho voltam, vidéki ember, aki ismeri a szomszédait, köszön nekik, szóba elegyedik velük. Azon az éjszakán megtanultam szeretni Buenos Airest; senki sem köszönt nekem, és senki sem elegyedett szóba velem, hogy kellemetlen kérdéseket tegyen fel.

Az éttermek és a könyvesboltok nyitva voltak, egész tömeg nyüzsgött bennük. Nem, itt senki sem fog rám köszönni, s nem is kérdez semmit. Furcsa az élet. A törvény szerint még volt két napom, mielőtt megint munkába állnék. Megállapodtunk Anával, hogy hagyjuk meghalni azt, akit Meninjitónak kereszteltem el. A megkönnyebbülés és a szabadság baljós, borús érzése, amit a büntudat burkolt be - még az abortuszok után megszokottnál is sötétebb - árnyékával, szinte végtelen volt. Továbbra is mintha bűvárharang, egy óriás kupola borulna rám; a város zajai, a beszélgetések, az autódudálás mind messziről hallatszott, egy másik világból. A tömeg, mely körülvevett, olykor eltűnt vagy elpárolgott, s az épületek meghajoltak (vagy összementek, vagy megnyúltak, vagy rugóztak); a kapuk szájakként nyíltak ki és énekeltek. Az az eleven, kedves és bájos világ volt ez, amelyet Walt Disney rajzolt meg nekünk, Ray Coniff vagy Fausto Papeti forró, érzéki szaxofonzenéjétől kísérve. Néha feltűnt előttem a Donald kacsa és szívserelme, meg Mickey egér és Minny, de nem szeretkeztek, szűziesek voltak, mint mindig, meg a roppant szimpatikus Dagobert bácsi, aki aranyhegye tetején ült, rám nézett és azt mondta: „Ne aggódj, ne légy szomorú, légy optimista, valahogy majd minden elrendeződik. Tudod, hogy a lelkem mélyén jó vagyok, és segíteni fogok neked.”

Útba ejtettem a bárókat, amelyekben el szoktam időzni. Ki tudja, ha valóban társaságra volna szükségem, talán valamelyikben találkozhatom valakivel, aki még ott maradt a régi időkből. Nem mentem be egyikbe sem. A szabadságérzet nőttön-nőtt, s már-már robbanással fenyegetett. A vele egyenesen arányos végtelen magány volt az ára. Hiányzott Ana. Büntudatom volt, amiért nem maradtam vele. Amikor beszélt... hogy is mondjam?, nagyon pontosan és tudományosan fogalmazott, belül azonban alighanem vergődött a fájdalom és a büszkeség, a kudarc és a tehetetlenség érzése között. Talán éppúgy, mint én.

Átvágtam a Július 9-e körúton. Az obeliszknak

szeme, orra és szája volt. Csak a füle hiányzott. Ez már sok volt a hallucinációból. Eszembe jutott, hogy talán az éhség az oka. A Rex mozi, és a mozitól jobbra Buenos Aires egyik első önkiszolgáló étterme. Sokat csepülték. Ám elfogadható ételt adtak szerény áron. Ott aztán biztos volt, hogy senkivel, még a pincérel sem kell szót váltanom. Senki sem korlátozta a szabadságomat, sem a hozzá tartozó érzést, s áldozat és mártír voltom fel is hatalmazott volna, hogy éljek ezzel a szabadsággal, sőt akár még a pénz is szórjam, mégsem éreztem mást, mint tehetetlenséget. Csak a düh és a frusztráció csírázott ki bennem, s attól féltem, még majd arra sarkall, hogy örültséget, vagy ami rosszabb, ostobaságokat kövessek el. Meg is történik majd. Vagy már megtörtént?

Az étterem zsúfolásig tele volt. Mint minden Buenos Aires-i, lökdösődve igyekeztem, hogy elsőnek érjek a pulthoz. Valami erős ízre volt szükségem: pácolt marhafiléet kértem, s mert eszembe jutott, mennyire besegített a vermut, hogy olyan jól kibeszélgessem magam Pépével, fél litert bort is. Rávettem magam egy épp üresen álló asztalra.

Egymásra raktam a piszkos tányérokat, s az illető elé toltam, aki összeszedte őket. Birodalmam, egy asztal négy-szögnyi területe, megtisztított. Nekiláttam az evésnek. Nem is ettem, faltam. A fél liter elfogyott. Cigaretára gyújtottam és a falnak dőltem. Az emberek, az asztalok, a hosszú pult, mintha mind lucokban úsztak volna. Hányingerem volt.

- Bocsánat, szabad lenni? - női hang, erős idegen akcentus.

Talán eljött az ideje, hogy valaki szóljon hozzám. Ránéztem; a nyári meleg miatt ujjatlan, kivágott piros blúzt vagy pólót viselt, melle félig kilógott belőle; lötyyedt hús, fehér, sápadt vagy beteges bőr. Jobb lett volna, ha elfedi. Festett szőke haj, túlzottan kifestett ajkak, egy rakás bizsu, ami csörömpölt rajta, miután igenemre leült.

- Itt Argentínában nem szeretik asztal megosztani. Lenni individualisták.

Akkor meg minek kérte, asszonyom vagy kisasszony - akartam mondani, de felismertem az akcentust, és magyarul kérdeztem:

- Mért, Magyarországon szeretik?

- Sejtettem - felelte ugyanezen a nyelven, s rám meredt.

- Ezzel a bajusszal meg ezzel az arccal olyan, mint egy magyar lovassági őrmester.

- Csak őrmester?

- Na jó, huszárhadnagy, ha ez jobban tetszik.

- Gaucho, asszonyom. Mondjuk, hogy gaucho hadnagy.

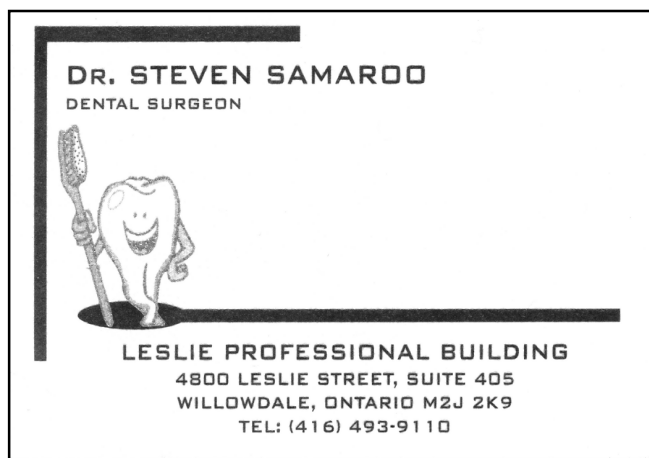
A kötelező kérdések után, „mikor jött ki”, „mit csinál itt”, hagytam, hadd beszéljen. Az afféle megkeseredett nők maró gunyorosságával beszélt, akik még önmaguknak sem bocsátanak meg. Megnyugtatóan hatott rám. Olcsó prostituált volt, de az is lehet, hogy drága, aki a múltó idő csodájának jóvoltából robbant le. Az 56-os magyar forradalom alatt „boldogan, a seggecskémet riszálva” - mint mondta -szökött



át a határ drótsövényén, s pottyant a szabad világ, az Eldorádó földjére. Abban a hitben ringatta magát, hogy nemcsak mindenféle pomádéból, parfümből és sminkből vásárolhat be kedvére, de a mesterségével is aratni fog. Nyugaton azonban, ebben a koherens, törvények uralta szabad világban, melyet a kereslet és kínálat törvénye szabályoz, sokkal több és fiatalabb prostituált volt, mintsem hitte volna. A nyugati demokráciának nyújtott argentin hozzájárulásnak hála engedélyezték neki, hogy belépjen az ígért és lehetőségek földjére, amely egy álom árnyékának köszönhetően még ma is a hazám. Most, hogy hivatását gyakorolja, s megkeresse a mindennapi betevőt, végigutazza a köztársaság egész területét, különös tekintettel a délvidékre, le egészen a Tűzföldre, bár ez a legutolsó hely, amit Eldorádóként álmódott volna meg. Szerencsére fiatal korában megtanult néhány tánclépést, így aztán nem csak abból állt az élete, hogy széttegye a lábát. Odalent messze, Patagóniában, nyomorúságos kócerájok és báltermek pódiumain összeszedett pár pezót a tánclépésekkel, meg azzal, hogy megriszálta ezt meg amazt. Nem tudta, hogyan fogja végezni. Hamarosan már a katonai bordélyokba sem lesz elég jó. Meghívtam egy italra. Mielőtt otthagytam volna, sok-sok kérdést tettem fel neki a délvidékről.

Hajnali négy óra. Ahogy a folyosón végigmentem, nyöszörgést hallottam. Ana aludt. Le sem vetkőztem, csak le-roskadtam az egyik ágyra. Rögtön elaludtam.

Mai jegyzet: ez is olyan jegyzet, amit majdnem kidobtam; a találkozás a magyar nővel, akinek már a nevére sem emlékszem. Mégis van benne valami különös; egy magyar nő, aki a pusztáról jött, fedi fel előttem, hogy mi van a pampán túl, s még Patagónián is túl, azt a tágas, csöndes világot, melyet - túl minden nyomorúságon, amit elbeszél - saját képzelete s illúziói szüleményeivel népesíthet be az ember. A vágy volt a motor; a vágy, hogy továbbálljak innen, hogy elmeneküljek ebből a helyzetből. S el is megyek oda egy napon, hogy aztán gazdagon, ám minden dicsőség nélkül térjek meg, s anélkül, hogy megtanultam volna a leckét, melyet a magyar nőtől kaptam: hogy Eldorádó nem létezik.



”AZ ÉLET EZENTÚL IS MEGY MAJD TOVÁBB”¹

A legnehezebb élethelyzetben találjuk Pablo Urbányi szereplőit a *Napnyugta szimptóma* c. könyvében: gyermekük sorsáról kell dönteniük. Az embererőt szinte meghaladó feladat alkalmat nyújt arra, hogy számba vegye és átértékelje mindazokat a kérdéseket, amelyek fontosak, amelyekkel életében szembesül.

Mint írói megoldás, ötletes a kartotékozás, mert így minden lapra rávetíthet egy-egy létét meghatározó kulscserepet. Megjelennek a gyökerek, a szülőktől örökölt családi körülmények, a mindenkori, hazát és szívet változtató, Eldorádó nyomába eredő emigránsok, akiknek egyik része „a diadalmas civilizáció zászlaját lengetve valamiféle kultúrával igyekezett feltölteni az indiánok kiirtása hagyta űrt...”, a másik pedig „nem viselt erkölcsi kényszerzubbonyt a banditák között, adott-vett, és széltében-hosszában” fosztogatva építgette a maga szerencséjét. Az író felismeri mindkét csoportban azt a kis tartalékot, amit „valami emberi” vonásként könyvel el. Nem ítélt, nem mond véleményt, keserű humora, olykor fanyar rezignációja sejlík elő megnyilatkozásaiból.

Tulajdonképpen önmagát figyeli, azt a könnyelmű, bohém fiatalembert, aki nem tud és nem is nagyon akar eleget tenni a szülői elvárásoknak, később pedig a menyasszonya álmainak. Kamaszként, az élet legtermészetesebb módján éli át a szerelmet, az idillikust, de Ana praktikussága lassan kibillenti a romantikus állapotból. Küzdeni lusta, a gépies pénzszerzés cinikussá alakítja. „Jóllehet a könyvekkel és a páncélszekrényekkel csődöt mondtam, kiváló szőnyegárus lett belőlem, vagyis megszűntem emberi lény lenni, s beszélő szőnyeggé váltam. Nem vagyok rá büszke, bármelyik érzéketlen hülye azzá válhat, akinek jó a beszélőkéje. Az én esetemben talán közrejátszott a humor is, egy másféle stílus, amely idővel megkeseredett, de ez a vevőket nem zavarta. Eladói tehetségem a későbbiekben nyert bizonyosságot: olyan emberré váltam, aki jó pénzért képes önmagát is eladni, hogy aztán egy luxusjászlóban rothadjon el.” (56. o.) Korán kiég, még önmaga emberi tekintélyének megvédésére sem fordít energiát, elfogadja a cigány csavargó minősítést, és passzívan aláveti magát a körülötte történő „praktikáknak”. Az „emberiség történelmét”, az „emberiség evolúcióját” a fafűtéses tűzhely duruzsolása, a falióra zengő hangja járhatja végig vele, mert - minden cinizmus ellenére - neki is szüksége van a magányban a „nagy vigaszra”, miközben vár a „talán soha be nem következő egyesülésre és találkozásra”. Egy életút tárul elénk, amelyik tragikus fordulóponthoz érkezik, amikor kiderül, hogy az „élet nem olyan szép, mint amilyennek Walt Disney rajzolja. Mindig

¹Pablo Urbányi: *Naplemente szimptóma*. Nap Kiadó, Dunaszerdahely, 2005. ISBN 80-89032-69-9. Dobos Éva ford.

mérlegelendő az élet minősége is.” Az iskola, az első szerelmek, a kocsmák, a nagy olvasások és viták, szakmai kudarcok, a passzív, mindent csak megélt évek után könyörtelen önelemzésre kényszerül, hogy eljusson a végső következtetésre: csak élet van, de Eldorádó nem létezik.

A torz gyermek, Meninjitó megváltoztatja az amúgy sem barátságos világot az orvostanhallgató Ana és szőnyegárús férje körül. A szülői örömök helyett büntudatot éreznek, szégyen marcangolja őket, de döntésük őszinte és határozott – nem végtelen szenvedésre hagyják, hanem meghalni azt a lényt, akit emberré semmiféle szelepecske sem tud átváltoztatni. „nem akarom őt”, mondja ki az anya, és az apa „félelemtől üzve, bűnhődéstől rettegve” menekülne Istenhez, orvoshoz, de csak annyit ér el, hogy felismeri, „Míntha összezsugorodna az élet határa, de lehet, hogy én zsugorítom össze a kitalált történetemmel”. Környezetétől, családjától megvetve és kiátkozva, pokolra ítéltén ostromozza magát, noha tudja, hogy „Meninjitó halálával a legjobb dolog történt, ami csak történhetett.”

Urbányi könyvének főszereplői a deheroizáló, képmutató, hazugságtól bűzös környezetben, a „jólékek” világával vívott végtelen küzdelemben válnak igazi hőssé, az emberi méltóság szinte gigantikus megtestesítőivé. A világból való kitaláltság, a könyörtelen magány állapotában a lélek vergődésének szokatlan mélységeit járják végig. Az író kíméletlenül szembeesíti apa-hősét a tényekkel, amelyek még hitében is megrendítik, ahogy ő hiszi. „...valaha... mélységesen hívő is voltam. A vevők házaiban tett látogatásaim során, gyaloglás közben alig akadt olyan templom, amely előtt elmentem volna, s ne tértem volna be... Nem tudom, hogy ott a csöndben és a félhomályban elveszett hitemet kerestem-e, hogy legyen erőm szembenézni a sorssal, vagy azért imádkoztam Istenhez, akiben nem hittem, hogy ölelje keblére fiunkat, végtére is Ő ítélte el... A félhomályban és a csöndben egyre csak azon töprengtem magamban, hol vesztettem el a hitemet, s vajon visszaserzem-e valaha. Nem kaptam választ, s mégis, időközben elcsitult belső zaklatottságom, s energiáival töltődtem fel, hogy folytassam utamat, bár magam sem tudtam, merrefelé.” (260. o.)

Stílusának jellemzője a tárgyiasság, a realiztikus ábrázolás. A tragédiát, amely a fiatal házaspárra szakad, nem jajszavakban közli, kerüli a hatásvadászat legparányibb látszatát is. Dísztelen, gyakran szarkasztikus, keserűséggel árnyalt tényközléseit az olvasóra bízva, hogy felismerje a „sors” labirintusait, fonák buktatóit. Kommentár nélküli realizmusával éri el a legnagyobb hatást. Ennek akár iskolapéldája is lehetne az alábbi idézet. A keresztire feszített anyaság állapotában, a gyermekágyban várakozó Anához igyekezve, „az egyik szoba nyitott ajtaján át egy nőre láttam, aki vérfoltos hálóingben egyik kezével a hasát fogta, a másikkal hadonászott, s felháborodva kiabált és tiltakozott, valaki, nem tudtam meg, kicsoda, egy csokor vörös rózsát

küldött neki rózsaszín szalagsokorral, ami a kislányok jelképe, holott ő fiút szült, „Micsoda otrombaság! Mindig ezt teszi velem! Gyűlöl! Szándékosan csinálja! Ez is azt bizonyítja... pedig én mindig...!” (158. o.)

Emberi helytállást, erkölcsi értékeket megmérő alkotás Urbányi Pablo könyve. Őszinte, tisztességes és nagyszerű.

Dancs Rózsa

„A PÉNZ NEM MINDEN, DE JÓ HA VAN”

Tapasztalatom szerint, a gazdaságilag független emberek kevesebbet aggdóznak a piac és az élet ingadozásai miatt. Átfogó pénzügyi tanácsadással segíték Önnek lelki nyugalma és vagyoni biztonságának megvalósításában.



Gábor László Vaski, CFP, B.Mus.
Senior Financial Consultant
390 Brant Street Suite 600,
Burlington, ON L7R 4J4



SOLUTIONS BUILT AROUND YOU™
Investors Group Financial Services Inc.

Tel: 905-333-3335, or 1-888-467-8844 (toll free)
Fax: 905-333-3559

e-mail: gabor.vaski@investorsgroup.com
www.investorsgroup.com

- ▶ BEFEKTETÉSI TANÁCSADÁS
- ▶ NYUGDIJBEFÉKTETÉS
- ▶ ADÓTANÁCSADÁS
- ▶ JELZÁLOGKÖLCSÖN
- ▶ BIZTOSÍTÁS*
- ▶ KÉSZPÉNZ KEZELÉS
- ▶ HAGYATÉK,
- ▶ VÉGRENDELET TANÁCSOK
- ▶ BRÓKER SZOLGÁLTATÁSOK

TM Trademarks owned by Investors Group Inc. and licensed to affiliated corporations
* Insurance products and services distributed through I.G. Insurance Services Inc.
Insurance License sponsored by The Great-West Assurance Company
** Brokerage services offered through Investors Group Securities Inc.

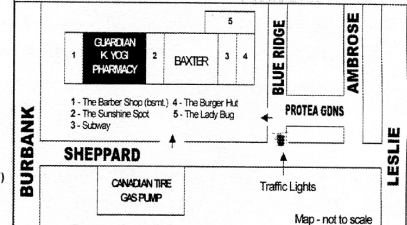
Guardian K. Yogi Pharmacy

794 Sheppard Ave. E.
North York, ON M2K 1C3 CANADA
Phone: (416) 222-7701 Fax: (416) 222-1844

What we can do for you:

-  Personalized Service
-  Written Counseling Information
To reinforce one-on-one counseling
-  FREE Refill Reminder Service
-  Every Day is SENIORS DAY (10% OFF)
(Some restrictions apply)
-  FREE Parking
-  COMPUTERIZED Patient Medication profiles
-  FREE Medication Delivery
(some restrictions apply)
-  ALL DRUG PLANS ACCEPTED
-  COMPLIANCE / BLISTER Packing

Where we are:



Pharmacy Hours of operation:

Mon - Fri: 9:30 am - 7:30 pm
Saturday: 11:00 am - 5:00 pm
Sunday: Closed



416-222-7701

A SUMMER'S NIGHT IN BUENOS AIRES¹

As I left the sanatorium I looked at my watch. It was one in the morning. I walked along Callao Street and then turned down Corrientes toward downtown, wandering through nighttime Buenos Aires, the city so many writers, poets, musicians and essayists had written about, and were to write about in the future. Like all cities, I suppose. Whether I liked it or not, I was a pseudo-gaicho, a country boy who knew his neighbours and would say hello and stop and chat with them. But that night I learned to love Buenos Aires: no one waved or stopped to talk to me and ask me awkward questions.

The restaurants, the late night bookstores, the crowds: no, nobody would recognize me or ask me anything. Life is strange. I still had two more days by law before I had to go back to work. Ana and I had agreed to let the child I'd christened Meningito die. The sensation of relief and freedom was almost infinite, but it was tinged with a sinister gloom and a recurring sense of guilt that were much more intense than the feelings that follow an abortion.

I continued on as if walking under a giant bell or dome: the sounds of the city, its conversations and honking, came from another, faraway world. At times the crowds around me disappeared or melted away and the buildings folded in on themselves, or shrank, or stretched, or bounced around as if on springs; doorways opened like mouths and sang. It was an animated world, as funny and enjoyable as a Disney cartoon, with a soundtrack of sensual saxophone music by Ray Conniff or Fausto Papeti. From time to time Daisy and Donald Duck or Minnie and Mickey Mouse would appear, without ever once making love, as pure as ever, followed by Scrooge McDuck, seated on top of his mountain of gold, who would tell me, "Don't worry. Don't be sad. Look on the bright side: things will somehow turn out all right. You know how kind-hearted I am deep down inside. I'll always be there for you to help you out."

I went by the bars and cafes I used to haunt. Maybe all I needed was some company; perhaps I could stop by one of them and find someone who still hung out there from old times. But I didn't go in.

The feeling of freedom grew and threatened to explode. Its price was directly proportional to my I put it? — so precisely and scientifically, but inside she was writhing with sorrow and pride, impotence and failure. Probably like me.

I crossed the immensity of 9 de Julio Avenue. The obelisk had eyes, a nose, and a mouth. All that was missing were ears. Too many hallucinations. It occurred to me they must be caused by hunger. Next door to the Cine Rex was one of the first self-service restaurants in Buenos Aires. It

had been vehemently criticized when it opened, but it did have acceptable food at modest prices. I wouldn't even have to talk to a waiter there: no one to cut into my freedom or the feeling it gave me. I never gave a thought to being a victim and martyr or to the costs involved. All I felt was a growing rage and frustration that I feared would lead me to do something crazy or, even worse, something stupid. That could happen. Or had it happened already?

The restaurant was packed. Shoving ahead, like everyone else in Buenos Aires, I also wanted to be the first in line. I needed something with a strong taste:

I ordered marinated pork chops and, remembering the comfort I'd found in talking and drinking vermouth with Pepe, I also asked for a half-litre of wine, and then rushed over to a table that had just become vacant.

I picked up the dirty plates myself and gave them to the busboy. My kingdom had been readied for my arrival; my domain was the tabletop. I sat down to my feast. I devoured rather than ate. The half-litre of wine disappeared. When I was finished, I lit a cigarette and leaned back against the wall. The people, the tables, and the enormous long counter were all becoming misty. I felt nauseous.

"Excuse, this place is free?" a woman's voice asked me, in a strong foreign accent.

Maybe the time had come for someone to speak to me. I looked at her. The summer had forced her to wear a low-cut red sleeveless blouse or halter-top that revealed half her breasts: flaccid white skin and flesh with a sickly tinge. She should have really covered them up. She had dyed-blond hair, too much lipstick, and a load of trinkets that jingled as she sat down.

"I know here, in Argentina, you doesn't like sharing table," she said. "Are individualistic."

"I wouldn't have invited you," I thought. I recognized her accent and switched to Hungarian.

"But that's what they do in Hungary?"

"Ah, yes. I thought so," she replied in her native language, looking at me intently. "With a moustache and face like that, you look like a sergeant in the Hungarian cavalry."

"Just a sergeant?"

"Well, a lieutenant in the Hussars if you prefer."

"A gaicho, madam. Let's say a gaicho lieutenant."

After the obligatory questions as to when she had arrived and what she was doing in Argentina, I let her talk. She had the corrosive way of speaking of someone who was unforgiving even to herself. That comforted me. She was a Street-walker, a cheap one by the looks of it, or perhaps her face had been marked by nothing more than the miracle of age. During the Hungarian Revolution of '56, she had "happily moved her ass" out of the country, escaping through the barbed wire along the border to liberty and the Free World, El Dorado.

¹Pablo Urbanyi: *Sunset, Entry 36*. Translated by Hugh Hazelton, Fredericton, Canada, 2002

Besides all the dyes, perfumes, and makeup items she could buy here, she had misguidedly thought she would stand out in her profession. But the West, the Free World, with its laws of supply and demand, had many more and much younger prostitutes than she had expected. Thanks to Argentina's contribution to Western democracy, she'd been allowed entry to the land of promises and opportunities that my country still was in those days, via the shadow of a dream. Now, though, just to practise her profession and make a living, she had to travel continually all over the country, especially in the South, where she had gotten as far as Tierra del Fuego, the last place El Dorado had ever been imagined. Luckily, she had also learned a few dance steps in her youth, which stood her well down in the miserable nightclubs and bars of Patagonia, where she could shake a little this and a little that and earn enough pesos to keep from opening her legs all the time. She didn't know what fate had in store for her. Soon she wouldn't even be able to work in the whorehouses that serviced army bases. I bought her a drink and, before leaving, found out everything I could from her about the South. It was four in the morning when I got back to the hospital. I heard someone moaning as I walked down the corridor. Ana was sleeping. I lay down on one of the beds fully clothed and fell asleep immediately.

Note: This is another entry I was thinking of leaving out: the encounter with the Hungarian woman whose name I can't recall. It's strange, though: it took a Hungarian from Pusztas to make me discover the land beyond the pampas — Patagonia, and beyond that, the vast silent world, waiting to be peopled with fantasies and illusions, despite the miseries she described. I felt driven by a desire to move away and escape the whole situation. One day in the future I would indeed travel South and return with money but without glory, and without having learned what that Hungarian woman had tried to tell me: that there is no El Dorado.

ABOUT...

"Pablo Urbanyi was born in Hungary and grew up in Argentina, where he worked as a journalist before immigrating to Canada and settling in Ottawa. He is the author of five novels and four collections of short stories. His work is enthusiastically received in Argentina and has been translated into English and French in Canada. Known for his acerbic humour and incisive questioning of established norms, in *Sunset* Urbanyi examines one of the most controversial and widely debated issues in society today: the ethical and moral questions involved in choosing the right to live or the right to die. Urbanyi's novel, however, takes the debate a step further: it examines the possibility of death as a moral duty in order to provide a better quality of life not only for a deformed child, but for his parents

and future brothers and sisters as well. In ancient Greece, the Spartans would hurl misshapen children from the heights of Mount Taygetus. How much have we progressed since then? Should we speak of mercy killing? We believe we are bora to lead the longest life possible; *Sunset* puts forward the possibility of being born to die as soon as possible."

"... Ultimately, *Sunset* is the love story of two people sorely tested in the crucible of a personal tragedy needlessly prolonged by scientific egoistic self-indulgence. What's more, it masterfully involves the reader in the challenges posed by today's runaway science. In this sense, its artistic function is nobly served."

— Nelida Galovic Norris, *Chasqui* (USA)

"*Sunset* both seduces and disturbs the reader by recounting a tragedy in an unexpected and highly effective range of narrative tones. It is at once emotional and distant, pathetic and humorous, ironic and cruel."

— Florinda F. Goldberg, *Revista Hispamerica*, Washington

„Ez a Te Rádiód”

HANGOLJ RÁNK!

MAGYAR NYELVŰ, ÉLŐ ADÁS TORONTÓBAN
MINDEN GENERÁCIÓ RÁDIÓJA!



Független Magyar Rádió Toronto

MINDEN SZOMBATON DÉLUTÁN 5-től 7-ig
az AM 530-as középhullámon

Az Interneten élőben: <http://www.am530.ca>

Archivált adások: <http://www.magyarradio.ca/adas.html>

RENDSZERES MAGYARORSZÁGI TUDÓSÍTÁS • HÍREK • SPORT
INTERJÚK • ÉRDEKESSÉGEK • ZENÉS ÜZENETEK
KULTURÁLIS, ISMERETTERJESZTŐ, SZÓRAKOZTATÓ MŰSOROK
TALK SHOW • MAGYAR KÖNNYŰZENEI ÚJDONSÁGOK
KULTURÁLIS PROGRAMAJÁNLAT • HIRDETÉSEK
ZENE MINDEN KOROSZTÁLYNAK • NYEREMÉNYEK

KÉRDÉS - JAVASLAT - VÉLEMÉNY - HOZZÁSZÓLÁS - HIRDETÉS

HÍVJA A RÁDIÓT!

FŐSZERKESZTŐ: BEDE FAZEKAS ZSOLT

Tel/fax: (416) 693-8312

Postacím:

695 Coxwell Ave. #601 Toronto, Ontario M4C 5R6

e-mail: parameter@sympatico.ca

<http://www.magyarradio.ca>

VILÁGHÍRŰ MŰVÉSZEK TORONTÓBAN

Március 12-én este a torontói Magyar Kultúrközpontban a világ legrangosabb koncerttermeire méretezett előadásra került sor: Szokolay Balázs és Szokolay Gergely zongorahangversenyére.

A két fiatal zongoraművész a kortárs opera- és zeneirodalom kimagasló egyéniségének, a most Sopronban élő Szokolay Sándornak és a szintén kiváló zongoraművésznőnek, Szesztay Sárinak a gyermeke.

A család zenei hagyományát nemcsak Balázs és Gergely, hanem három másik testvérük is folytatja, de szerencsésen testálódik át ez az örökség a most március 30.-án 75 éves Szokolay Sándor unokáira is. A torontói hangversenyre készülő fiainak a következő üzenetet küldte a vallásosságát, hazafiságát nyíltan megvalló Szokolay Sándor:

“Az életem elején azt kutattam, hogy mire mondhatok NEM-et, ma azt keresem, hogy mire mondhatok “Igent” és ez Fontosabb... Nekem a nemzet sorsa fontosabb, mint a legszemélyesebb MAGÁNÉLETEMÉ...”

Egy ilyen szülői üzenetnek mindenki életében súlya van. A művészetek világába született és abban nevelkedett Szokolay-fivérek játékát ha nem is befolyásolta, de ismételten ösztönzőleg hathatott rá, mert olyan élményt nyújtott a közönségnek, amelyet az sokáig magában hordoz. Mint ritka és különleges ajándékot.

A hangverseny hangulati keretét Széplaki Aliz konferálása biztosította, aki mint a Magyar Rádió egykori bemondója és a Szokolay-család barátja megosztotta emlékeit a hallgatósággal. Ily módon szinte emberközelbe hozta a zongoradarabok szerzőit, azok szellemét, ugyanakkor bemutatta az előadóművészeket is.

A Szokolay-fiúk nemcsak mint testvérek, hanem mint művészek is nagyon közel állanak egymáshoz, s noha pályájuk némileg eltér egymástól, ars poeticájuk, emberi értékrendszerük azonos. Összehangolt játékukban az este folyamán két alkalommal gyönyörködhattünk: az indító és a befejező számnál. Mind a Brahms-művet - Magyar Táncok zongorára négy kézre, No. 1, 2, 5, 20, 21 -, mind Liszt Ferenc: Les Preludes. Szimfonikus Költemény zongorára négy kézre című kompozícióját káprázatos technikával, lendülettel, férfias tüzzel játszotta el a két fivér.

A program második száma Brahms: Magyar Tánc No. 7 c. darabja, amelyet Dohnányi: C-dúr Rapszódiaja követett Szokolay Balázs bravurosan elegáns szóló

zongorajátékként.

„A kitűnő zongorista és zeneszerző Dohnányi Ernőt a magyar zenei élet mostoha gyerekének tekinthetjük”, mesélte Aliz. „1931-ben a Magyar Rádió zenei igazgatója, majd 1934-ben, 42 éves korában a Zeneakadémia vezetőjének nevezik ki, annak az intézménynek az élére kerül, ahol előtte Liszt Ferenc tanított és igazgatott. A sors tragédiája, hogy fia, János részt vett az 1944-es Hitler elleni merényletben, amiért a németek kivégezték. Dohnányit azzal vádolták meg, hogy együtt működött a Magyarországot megszálló németekkel. A zaklatások miatt végül elhagyta hazáját. Dohnányit hosszú évekig nem volt szabad játszani Magyarországon. Ezért külön öröm számomra, hogy Balázs büszkén vette be a C-dúr Rapszodiát a repertoárjába”.

A Rapszódia után a nagy tanítómesterre, „Kodály Tanár Úrra” emlékezett a műsorvezető. „Büszke vagyok arra, hogy személyesen többször is találkozhattam Vele.

Galyatetőn nyaraltam a Nagyszállóban, ahol Ő ifjú, második feleségével, Sárival töltötte szabadságát. Küldtem neki egy névjegyet, Sárinak virágot és kértem, hogy fogadjon. Másnap telefonon meghívott teára és egy csodálatos délutánt töltöttünk együtt a magyar nyelv akkor időszerű kérdéseiről beszélgetve. A találkozásról a Rádió Újságban jelent meg a beszámoló.

A következő emlékem sokkal szomorúbb.

1967. március 6-án reggel készültem a 10 órás híreket olvasni, amikor felfedeztem Kodály Zoltán elhunytáról a bejelentést. A főhírek, természetesen, mind politikai jellegűek voltak. Ebben az időben a bemondónak tilos volt engedély nélkül bármit is változtatnia a híreken. Ekkor azonban életemben először, habozás nélkül megcseréltem a sorrendet és első hírként jelentettem be a tragikus eseményt. Máig is büszke vagyok erre a bemondói rendbontásra.”

Szokolay Balázs Kodálytól a Hét Zongoradarab Op. 11, No. 2, - Székely keserves, No. 3, „... esik a városban” című számokat adta elő rendkívüli átéléssel.

Bartók Bélának, az egyetemes zenei világ kimagasló egyéniségének ebben az évben ünnepeljük a 125. születésnapját. Bartók, aki „bátor ember, kitűnő zongorista és zeneszerző, ugyanakkor nagy gondolkodó volt”, hangsúlyozta Aliz, „eldugott kicsi falvakba, hetedhétországba ment el népzenei gyűjteni...”

Szokolay Balázs népi stílussal járó hiteles egyszerűséggel tolmácsolta a Három Csikmegyei Népdalt, Siratóéneket, No. 1, 2-t és a Román Népi Táncokat. A zongorahangversenynek ezt a részét akár a Bartók-év torontói nyitányának is tekinthetjük.

A hangverseny második felét a Várnász szvit vezette be. A hatalmas sikerű Várnász c. opera keletkezéséről Aliz

a következőket mesélte el: „1964 márciusában készítettem interjút Szokolay Sándorral 33. születésnapját köszöntve. Akkor már több hazai és nemzetközi díj nyertese volt és mi, kortársai tudtuk, hogy istenadta tehetséggel van megáldva, csak még azt nem, hogy mekkorával... 1964 október végén az Operaház bemutatta a Várnász című operáját, amit Federico Garcia Lorca drámájára komponált... Szokolay így emlékezik a Várnász bemutatójának 40. évfordulóján: “Bevallom, hogy a Várnász sikersorozatára nem számítottam. Az 1964-es első bemutató Mikó András rendezésében a Komlossy-Házi-Faragó telitalálatot jelentő előadása megdöbbentett”.

De mi lehet a Várnász sikerének a titka?

„Lorca szimbolista elemekkel átítatott, népi realizmusa szerencsés módon találkozott a fiatal Szokolay vulkanikus alkatával, alapvetően ösztönös zenéjével. Az opera igen sokféle stíluselem egységét valósítja meg: Bartók, Stravinsky és Schönberg zenéjének eszközeit az egyéni megoldások gazdag változatosságával ötvözi. Az ábrázolás szolgálatában találkozik itt a késő romantika öröksége és a népies hang, az alaphármasok használata és az atonalitásba hajló dús kromatika, a primitív népek egzotikumuma, a jazz-hatás, a gyermekdal, a melizmatikus magyar siratódallamok és a spanyol kolorit. Utóbbi a folklórból kölcsönzött ritmikai elemekben és záróformulákban, valamint az ütőhangszerek használatában jelentkezik. De helyet kap a szabadon értelmezett dodekafónia is a halál tematikájához kapcsolódóan... A zene drámai feszültségét fokozza, hogy a darabban sűrűn váltakoznak a szabad ritmusok a makacs osztinátókkal, a nagyívű díszített dallamok és az ariózus recitativók a ritmikus prózához közelítő melodráma-szakaszokkal és e különböző elemek gyakran egy időben, egymás fölött szólalnak meg a szólisták, a kórus és a zenekar előadásában.

Az operát a visszatérő témák és dallamfordulatok sokrétű hálója fonja át, de ezek a wagneri vezérmotívumokkal ellentétben többnyire nem személyekhez vagy egyéb verbális tartalomhoz, hanem a szituációktól független, érzelmi és indulati helyzetekhez kapcsolódnak. A kivételek közé tartozik a késő motívuma: a mű elején az Anya óvja a Völegényt mindentől, ami eleven ember húsába hasíthat, de a 2. felvonás végén, amikor a szerelmeseket üldözők kórusában a korábbi téma indulóvá válik, éppen ő adja fia kezébe a gyilkos szerszámot. A 3. felvonás elejének szürreális jelenetében a Hold éneke ismét a kést idézi: ő teszi láthatóvá a menekülőket az erdőben a Völegény és a Halál számára.

A gondosan kidolgozott zenei és dramaturgiai ábrázolás mellett a főszereplők általános emberi vonásokat, funkciókat testesítenek meg, személynévvel egyedül Leonardo rendelkezik. A legszebb, izzó szenvedéllyel telített dallamok természetesen az ő szólamában jelennek

meg, de a vetélytárs, a Völegény is jelentékeny melodikus profillal rendelkezik, hiszen a Menyasszony számára komoly döntést igényel a választás.”, írja Gombos László a Mágus Kiadó gondozásában megjelent Magyar zeneszerzők-sorozatban.

Szokolay Balázs költői izzású, mély átéléssel átéléssel és lenyűgöző szenvedéllyel adta elő apjának Várnász Szvitjét. A darab ugyanerre az operára alapul, aminek a motívuma egy szerelmi háromszög, ahol a menyasszony az esküvője napján megszökik a volt szeretőjével. A szerző ezt így magyarázta meg Gergelynek: „*Míg a társadalmak forradalmakkal változtatnak a fennálló társadalmi renden, az egyén kitörése sokkal nehezebb és sokszor csak botrányokkal oldható meg.*”

Ezután két Liszt Rapszódia következett, amelyeket Szokolay Balázs démoni erővel és briliáns virtuozitással játszott.

Az est fénypontjaként jelentette be Aliz a már említett Liszt *Les Preludes* négy-kezes változatának előadását, amely valóban méltó koronát tett az ünnepi estre. Összekötő szövegében a következőket mondta: „A magyar zenei élet egyik leghíresebb egyénisége kétségtelenül Liszt Ferenc volt. Egyik leghíresebb műve a *Les Preludes*, egy szimfonikus költemény, amit Lamartine verse inspirált. A cím előjátékokat jelent. Ő maga írta meg, hogy mire is gondolt: *“Az emberi élet nem más, mint a halál előjátéka.”*”

Az 1848-49-es forradalom és szabadságharc évfordulóján ennél a hangversenynél színvonalasabban és magasztosabb módon nem ünnepelhetett volna a kanadai magyar diaszpóra. A ráadásként nagyszerűen előadott négykezes induló a Schubert Magyar Divertimentóból izelítőt adott a két testvér átfogó stílusérzékéről is, reményt adva hogy a Szokolay-zenészdinasztia tagjait még sokszor hallhatjuk más műsorokkal is a Magyar Házban.

Dancs Rózsa

COLUMBUS TRAVEL

BÁRHOVÁ - BÁRMIKOR - BÁRMELYIK repülővel
MINDEN ár mindig a LEGOLCSÓBB!



311 Sheppard Ave. East
Willowdale, Ont. M2N 3B3
Telefon: 416-224-5800
Fax: 416-224-5459
Toll free: 1-866-853-9304

1262 Hurontario Street,
Mississauga, Ont. L5G 3H3
Telefon: 905-271-1271
Fax: 905-271-7255
Toll free: 1-800-390-5292

PAT COLEMAN - Interview at the Rex Hotel, Toronto, March 19, 2006

I met Alex Coleman while attending Hungarian language studies in Toronto. He had graduated from the University of Toronto majoring in music. Alex had sent out an invitation to friends and colleagues stating “I have a couple of performances this weekend which I am very excited to have put together. It will be featuring not only yours truly, but a couple of old guys that can play circles around anyone (one happens to be my uncle, so I’m allowed to call him old), and a very good friend of mine.”

Alex’s band consisted of Alex Coleman – upright bass, Pat Coleman – guitar, Ryan Oliver – saxophone and Terry Clarke – drums.

The quartet of four extremely talented individuals effortlessly creating a unique atmosphere through the fusion of their individual musical styles greatly surpassed all my expectations. I was amazed to discover how talented Alex was as he demonstrated his skill on the upright bass. He was not the same individual I attended Hungarian classes with; he was a completely different person on stage, totally immersed in his art form. All the musicians were outstanding in their musical ability, but what was even more surprising was that fact that talent seems to run in the Coleman family tree. Alex’s uncle Pat Coleman clearly illustrates this point.

The versatility of his guitar playing and production business has enhanced many legendary Canadian and international artists such as Neil Swainson, P.J. Perry, Joe Henderson and Woody Shaw. Pat Coleman now resides in British Columbia, where he is active on the music scene as a performer and producer of jazz record production, commercial production and touring as a sideman with various artists. I thank Pat for graciously giving time to the article and answering the interview questions below.

George Wasylenko: You were born in the UK in 1949 and immigrated to Edmonton, Alberta, Canada in 1957. Were your parents musical?

Pat Coleman: Yeah, my mum was a piano player and my dad loved to sing. So we had a lot of music around the house.

GW: So how did you learn to play the guitar?

PC: I learned to play the guitar because my elder brothers were given piano lessons and they hated it. My parents said there was no way I was going to play the piano, so I started to snap and they bought me a guitar when I was 11 for Christmas. I started lifting things off records right away.

GW: In 1969 you started playing jazz after hearing the great Lennie Breau. You were 20 years old at the time; can you tell me about that incident?



PC: I went to Winnipeg to do a TV show. I’d seen Lennie play before on a weekly TV series of pop music and I really dug the show. When I went to do the TV special Lennie was on the bill and I walked down a hall and heard him playing and I thought, “Wow man, this is so cool.” So I bought a Lennie disc and I just went “That’s it, I’m into jazz!”

GW: Tell me about the formation of RoadHouse Records?

PC: I started jazz record production in 1988. My first production was with Canada’s great bassist Neil Swainson. It featured Joe Henderson and Woody Shaw. Many followed which prompted the formation and partnership of RoadHouse productions. I currently produce 4-6 records a year.

GW: You moved to Vancouver Island in 1990. Why, because the jazz scene was more predominant?

PC: No, I moved there because I had a child and I didn’t want her growing up in Toronto.

GW: You lived in Toronto?

PC: Oh yeah, I lived here for 14 years. I’ve done a lot of business here.

GW: Are there any jazz musicians from Toronto that you admire?

PC: There are so many musicians in this town it’s ridiculous. The band I played with tonight, Ryan Oliver, Alex Coleman and Terry Clarke are great. Don Thompson, Neil Swainson, Bob McLaren, man this town’s huge. Next to New York this is probably one of the biggest scenes in the world.

GW: But you live in Vancouver?

PC: Well, there are great players in Vancouver, but there is no work in Vancouver. That’s unfortunate. There are some like Campbell Ryga and Ross Taggart that are world class, just as good as anywhere, but Vancouver is sort of a dead scene. So it’s a drag.

GW: When do you first remember hearing jazz?

PC: When I was about 10 or so. I got exposed to a bunch of different music from my middle brother.

GW: What do you like the most about jazz?

PC: The paycheck is so good! I invested all my

money and I think within 150 years I'll be at least worth \$4000 dollars (laughingly). No, the most I like about jazz is the freedom! In my opinion it is the only form of music that you're allowed to be free in. You're not expected to do idiosyncratic things.

GW: Who are your favorite jazz musicians and why are they your favorite?

PC: I guess my biggest influence when I was a kid was probably Bill Evans. And there is a certain period of Miles Davis that I really dig. The last 15 years or so I've been into Keith Jarrett. No guitar players, I really don't like the guitar. I play it, but that doesn't mean I like it.

GW: Do you have a favorite jazz story you'd like to tell?

PC: Yeah, I opened for Roy Haynes at the Victoria jazz festival last year. I have to say meeting him and hanging out with him and tapping into his history, the fact that he played with Charlie Parker and he is still playing today with all kinds of young people, that was pretty moving to me to watch him in action. He's a man of 76 and its unbelievable how he plays. He still plays with everybody. That's sort of a huge optimism to see a guy that age still playing. It's very humble and moving.

GW: How many times have you played with your nephew Alex?

PC: Too many! I don't know man, lots! I hired him when I had a weekly gig in some little town. He could barely play at the time because he just got the upright bass. He was horrible, but he got better real quick. I was mean to him but I think he has forgiven me. He hasn't stabbed me in the back yet. I've been staying at his place this week and he has been feeding me and I haven't gotten sick yet, so I think he is over it.

GW: What are your future plans?

PC: Win the lottery and keep gigging until the money runs out!

GW: What do you feel was your biggest achievement?

PC: I don't know, just playing to the end. I think playing every night is a big achievement because it could be really good, mediocre or very bad. Not every night is going to be a great night. Just playing and not taking it too personally when it's mediocre or really bad is a big achievement.

GW: Currently you are playing with a trio or quartet in Vancouver?

PC: I'm with a trio and a quartet. We gig quite a bit.

GW: Where can we get your CD's?

PC: You can order on-line at RoadHouseRecords.ca or you can order CD's from your local record shop.

George Wasylenko

KÉPZŐMŰVÉSZET VISUAL ARTS

„Az igazat mondd, ne csak a valódit”

MŰVÉSZEK VALLOMÁSA A SZABADSÁGRÓL

Tizennégy magyar származású alkotó, a Kanadai Magyar Művészek Egyesületének tizennégy tagja vett részt a Montreal külvárosának tekinthető Point-Claire-ben megrendezett emlékkiállításán. A festői környezetben, a St. Lawrence folyó partján lévő Stewart Hall már messziről jelezte, hogy sok látogatója lesz a délután kettőkor megnyitandó tárlatnak.

Az 56-os magyar forradalom és szabadságharc 50. évfordulójának a tiszteletére meghirdetett nagyszabású ünnepségsorozatba kapcsolódtak be a Kanada különböző területén élő-alkotó képzőművészek ezzel a nagyszabású tárlattal, amelynek a meghirdetett címe: Reflections: Canada-Hungary. A magyar forradalom és szabadságharc vérbefojtása után bevándorlók ezreinek lett befogadó hazája. Kanada, amelyről a legelső tudósítást Budai Parmenius István hagyta az utókorra. Budai, ez a tehetséges fiatal utazó, a tizenhatodik század második felében, 1583-ban Sir Humphrey Gilbert hajóján jutott el Newfoundland partjaira, és naplójában részletesen beszámolt arról a földrészről, amit ma Kanadaként ismerünk. Noha az 1848-49-es forradalom és szabadságharc bukása rengeteg magyart tett földönfutóvá, közülük sokan politikai menekülteként érkeztek Észak-Amerikába, az igazi magyar menekülthullám csak a század utolsó évtizedeiben érte el Kanadát. Az ország hatalmas, mezőgazdaságra alkalmas területeire ügynökök csalogatták ki az otthon nyomorgó magyar csoportokat. Legtöbbjük a meggazdagodás reményével érkezett Saskatchewan-ba. A kanadai prériről aztán másfelé is szétszóródtak, de mindenütt keményen dolgoztak, hozzájárulva a befogadó ország arculatának alakulásához.

A két világháború közötti időszak, majd a háborúkat követő több évtized is rengeteg magyart sodort az Újvilágba. Az 56-os nemzeti tragédia azonban addig nem ismert exodust eredményezett: mintegy 200.000 magyar hagyta el szülőföldjét. Ebből a tömegből 37.000 menekült Kanadába, akiket maga J. W. Pickersgill, az akkori bevándorlási és állampolgársági miniszter személyes közbenjárása segítette ide. A szabadság szimbólumának tekintett országot azóta is sokan választják, választanak második hazájuknak, különösen a 80-as években jelentek meg a trianoni tragédia áldozatainak nagyobb csoportjai.



Szilasi Gábor: Balaton

Hogy az alkotói tehetséggel megáldott művészeket mennyire vagy mennyire nem kényezteti el az új haza, arról nem illik ünneprontóként beszélnünk, az viszont bizonyítható, hogy Kanada nem járt rosszul a magyar bevándorlókkal. Az élet minden területén fellelhető honfitársaink munkájának a nyoma, amellyel hozzájárulnak a sokszínű, sokhúrú, széles skálájú kanadai társadalom fejlődéséhez, gazdagodásához.

A Stewart Hall-ba március 19-én megnyílt tárlat jelképe annak a hálaadásnak, amellyel a magyar képzőművészek adóznak a szabadságot és biztonságot adó második hazának. Zászlóhajtás egyben a csodaszarvas jelképezte szabadság eszméje előtt, amelyért olyan sok magyar vér kifolyt az évszázadok során, beleértve 1956-ot is.

A kiállítást Joyce Millar kurátor nyitotta meg értékelve a szervezési időszakban kapott segítséget, a művészek tevékenységét, a város támogatását, amelyben a magyar-kanadai kapcsolatok minősége ölt testet. Pointe-Claire város polgármestere meleg hangon köszöntött mindenkit, tolmácsolva saját és a város vezetőségének őszinte elismerését a magyar alkotók munkája iránt.

Bakos László, a Magyar Köztársaság kulturális attaséja Ottawából érkezett. A következőket mondta: „Immár fél évszázad telt el azóta, hogy Kanada megnyitotta kapuit azok előtt a magyar bevándorlók előtt, akik tömegesen menekültek el a diktatúra és a megtorlások elől.

Ennek az országnak a szabadsága és nyitottsága segítette hozzá a menekülteket ahhoz, hogy tehetségüket kibontakoztassák, és eredményesen dolgozzanak az élet

Szilasi Gábor fekete-fehér fotósorozatban idézi fel az 50-es évek Magyarországit. Életének egy rövid szakasza – 1955-től a kanadai partraszállásig - egy egész nemzedék megkapó, „beszédese” dokumentuma.

minden területén. Ez a kiállítás azt bizonyítja, hogy Kanada bevándorlási politikája helyes és jó alapokon állott, amelyen kialakulhatott egy szokatlanul új, nagyszerű építmény, a helybeli hagyományok és a magyarok kulturális örökségének az ötvözete. Ennek az izgalmasan új fejleménynek a legbeszédesebb bizonyítéka a művészet. Köszönöm a kiállítás rendezőinek, Pointe-Claire város polgármesterének és a képzőművészeknek, hogy ezt az üzenetet a világ elé tárták. A gyönyörű alkotások jelképei annak az együttműködésnek és megértésnek, amely Kanada és Magyarország között az idők során kialakult.”

Blanar Andrea, a Kanadai Magyar Művészek Egyesületének elnöke azt hangsúlyozta, hogy Kanada lehetőséget nyújt a tehetségek kibontakozására, nem nyomja el senkiben az alkotókedvet. Az anyagi nehézségekkel, egzisztenciális gondokkal küzdő képzőművészeknek lehetőségük van arra, hogy szabadidejükben alkossanak, művészi elhivatottságuknak hódoljanak.

A jelenlegi kiállítás meglepően változatos, gazdag mind formailag, mind tematikailag, egészében tükrözi nemcsak a jelenkori kanadai képzőművészet sokszínűségét, hanem a magyarok ragaszkodását is saját kulturális örökségükhöz.



Yvonne Singer

Az alkotási szabadság végtelenségét, a műfajok találkozásának korlátlan lehetőségeit aknázza ki *Dávid Vera*. Tér és forma, a személytelen, az álarc mögé rejtőzött univerzum, titokzatosság, álom és valóság találkozása, félelem és fájdalom mind benne izzik a kiállított munkában. Kompozíciója gondolatokat, érzéseket felkavaró.

Yvonne Singer bronzba öntött végtagokkal, a kéz és a láb ritmikájával sorsokat idéz meg. Az idő végtelenségéből villan elének egy-egy arc, mozdulat – az összekulcsolt kéz, az egymásba fonódó ujjak elfáradt vagy gyöngéd simogatásokat társítanak személyekhez, lábak, lépések kísérnek emlékeink zugaiba, mert nemcsak egész van -, a világ dolgai, a pillanatok részek sorozatából állanak, vallja a művész.

New Brunswick-ból egy egész művészdinasztia érkezett, a Torma-Zsakó-trió. *Zsakó István* bronz szobrainak csoportjával jelent meg. Modern, játékos, kisebb-nagyobb figurái játékos megtestesítői a szerelemnek, szexualitásnak, kiemelt gondot fordítva az alakok nőiségének, illetőleg férfias vonásainak.

Zsakó Bálint az emberi test titkait kutatja képsorozatában. Finom vonalú, színes tusrajzaiban egészséges erotika lüktet. Fiatalos kíváncsiság vezeti egyre mélyebbre a kitapintható felületek alá, de – saját vallomása szerint – igazi területének a fotózást tekinti, amelynek kis ideig hátat fordított.

Az alkotó család igazi, szinte bravúrosnak nevezhető fordulatát *Torma Anna* munkássága hozta. Technikailag is, tematikailag is megújult, tovább lépett. Mesélő textilképeit a dokumentumképek váltották fel. Történelmi jeleneteket, családi leveleket, korabeli eseményeket idéző újság- és könyvrészleteket felsorakoztató faliszőnyegei drámai komorságú üzenetet közvetítenek. A szabályos, egyméretű kockák ritmikája rapszodikus erejű.

Judith Klugerman finom pasztellszínű, tetszetős, mai lakások falára kívánczó kompozícióit mutatja be.

A torontói szobrászművész, *Bényei András* alakjaiban a látogatók sajátmagukra ismerhetnek. A mindennapok hivatalnokainak, a rohanó világ tipikus, gyakran kedves humorral ábrázolt figuráinak megformálásában *Bényei* a köznapi embert emeli hősies szerepbe, aki a mechanizált, ideák nélküli társadalomban is megőrzi a lélek méltóságát.

Andrea Blana színes, helybeli hagyományokat keleti motívumokkal összefonódó, múltat és jelent egymásba kapcsoló alkotásaival van jelen a kiállításon.

Fekete Sofie a magyar történelem sorsfordító jelenetein vezeti végig a nézőt fekete-fehér kockákból kirakott kompozícióján, hogy aztán hatalmas méretű olajfestményen örökítse meg apját mint a magyar erő, az újrateremtésre képes nemzeti génusz szimbólumát.



Torma Anna

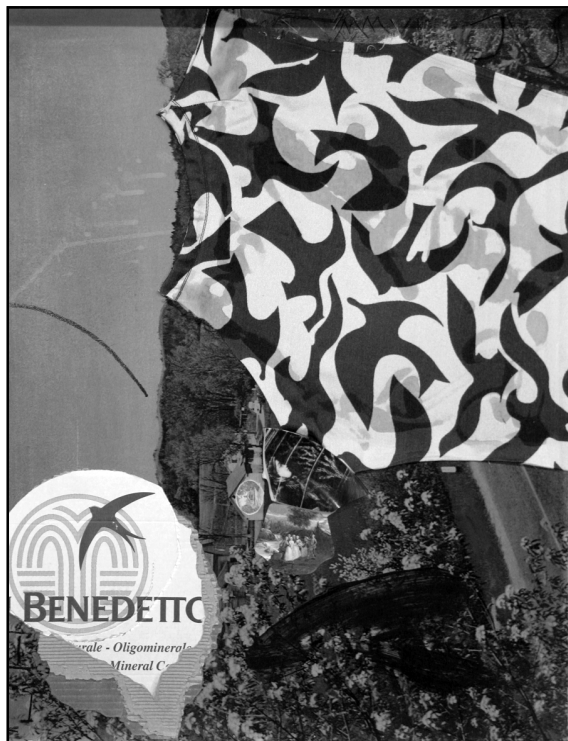
Kun Emilia nagyszabású textíliával és az 1956 c. digitális munkájával jelent meg. A látogatók nagy érdeklődéssel és szeretettel elemezték sokhúrú, sokszínű, lírai fogantatású alkotásait.

John A. Schweitzer absztrakt, a kollázs technikát alkalmazó alkotássorozata, a változatos formák, színek, anyagok felhasználásával az élet rejtett titkait, a kanadai természet gazdagságát sejteti.

Horváth Péter a film sokféle lehetőségét használta ki. Vetített képei a mozgó film rajongói körében váltottak ki osztatlan sikert.



Andrea Szilasi fotókkal van jelen a seregszemlén. Andreát az emberi test érdeklő elsősorban, a tér és a mozgás viszonyában viselkedő aktban rejlő szépség, erő, és szexualitás.



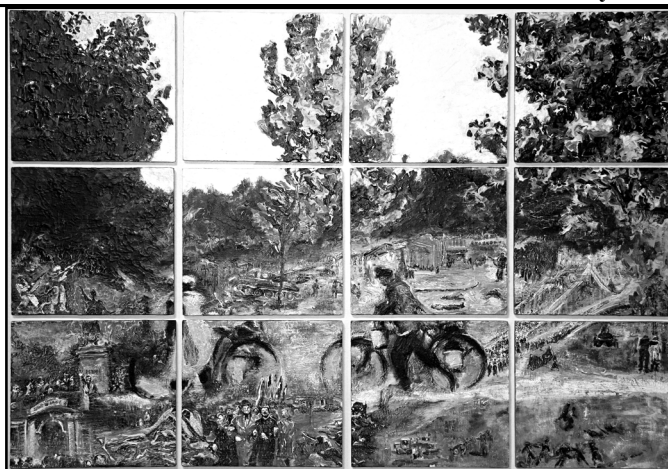
John A. Schweitzer.

REFLECTIONS: CANADA – HUNGARY

Vernissage: Sunday March 19th at 2 p.m.

In 1956, 37,000 Hungarians sought refuge in Canada during the Hungarian Revolution and its aftermath. They joined the already growing number of Hungarian communities established in Canada since the late 1880's. Like all immigrants to Canada, the Canadian-Hungarians have, through their hard work, cultural traditions and social, economic and intellectual abilities, contributed significantly to the enrichment of life in Canada. Today, the Hungarian community numbers over 260,000.

"It has been almost half a century that Canada admitted a larger wave of Hungarian refugees fleeing from the threat of oppression and dictatorship. The country's free and open attitude towards immigrants turned out to be the ideal ground to help their talents to bloom in every areas and aspects of life. This exhibition proves that such a policy towards immigrants was not made in vain, in fact, it helped two cultures and traditions blend into something new, into beautiful, challenging concepts. ...and art as a means does good in conveying messages of such blend of traditions.



Sofie Fekete

I am thankful to the organizers of this exhibition, to the Mayor of Pointe-Claire and particularly to the 14 artists for making us aware of new ways of understanding between Canada and Hungary, and strongly believe that their message will find way to many recipients among the art lovers of the two peoples," said László Bakos, Consul, Cultural and Press Attaché of the Republic of Hungary.

The Stewart Hall Art Gallery is pleased to present **Reflections: Canada - Hungary**, an exhibition of fourteen visual artists of Hungarian descent, all members of the *Canadian-Hungarian Artists' Collective*. Coinciding as it does with the 50th Anniversary of the Hungarian Revolution, the exhibition becomes a symbolic event that unites and honours all those who have chosen to make Canada their home.

As Canadian-Hungarian artist Andrea Blanar has written: *"Canada welcomed Hungarians who sought freedom of mind and body, a better world to live and create free of impediments, fear and persecution. Canada provided a safe haven that allowed creative people the opportunity to maximize their assets. The respect Canada has for the ethnic diversity of its people, permitted these artists to surge forward in their creative endeavours without negating their origins and cultural fabric. What is important to stress is that creators were not lost in adaptation and survival in this new country; that despite the economic struggles, so many were able to pursue their vocations. In some respects, this exhibition thanks Canada for providing conditions that would lead to the existence of so many visual artists who have made important contributions in the visual arts sector."*

The Canadian-Hungarian artists represented in this multidisciplinary exhibition reflect the plurality and diversity of contemporary Canadian art - one that has been enriched by different ethnic heritages. Whether their cultural ties directly inform their work or offer an intriguing point of departure, the Canadian-Hungarian artists in this exhibition clearly acknowledge their collective heritage and, with us, celebrate achievements and commemorate the freedom of all Canadians.

Andrew Benyei “Benyei portrays his creations with humour and irony, but he does not laugh at them. He shows great empathy for their problems, feels with them and, at times, appears to be one of them.” *Dr. Mariann Gergely, Curator, The National Gallery of Hungary*



Andrew Benyei

Andrea Blanar: „Deep down inside of us sleeps a longing to live nature as Andrea Blanar paints it.” *Collette Bourgoïn, Director/Curator, Restigouche Gallery, Campbellton.*

Sofie Fekete: „My Hungarian origins, English upbringing and total immersion in French Canadian culture have made me a very inquisitive person always on the lookout for the new, always in search for new characteristics of people and places.”

Yvonne Singer: „The way in which identity is constructed is a persistent concern for Singer, manifesting itself in the artist’s need to map the memories of her parents, such as the home video, exploring how these memories have been reconstituted and adopted as her own.” (Canadian Artists of Eastern European Origin)

Gabor Szilasi: „Traces of man interest me very much, whether it’s architecture or interiors or just a street or sign. There has to be a connection between nature and man in my photographs.”

Andrea Szilasi’s „Photographs are concerned with various aspects of the human body, such as sexuality, verbal and sexual communication, corporal functions and emotional interaction with others.” (Artist’s CV)

Andrea Szilasi



Vera David: „Should you find the very interpretation I intended, we obviously have something in common, and that makes me happy. Should you happen upon an interpretation that I never thought of, it is fulfilling to know that you have found something special to you, and that makes me happy too.”

Judith Klugerman „held an exhibit of her artwork at Galerie Circulaire in Montreal, February 9-March 5 also. The exhibit included her etchings (sometimes combined with collagraphy) as well as mixed media on paper and canvas.”



Andrea Blanar



Istvan Zsako

Istvan Zsako „casts his surrealistic, playful figures from bronze, first forming small figures from wax, then making enlargement in plaster. Istvan Zsako’s figures are modern time idols, playful variations of freedom, sexuality, love, masculinity and femininity.” (Gallery 78)

Anna Torma: „Torma’s embroidered designs are often based upon her children’s drawings and hand writing. This borrowing of images and compilation permits Torma to infuse her spiritual, personal, and mundane experiences with those of others.” (Theresa Morin, 1996)

John A. Schweitzer: „...collects the ephemera (paper, packaging, tickets, programs, bags, boxes) of consumerism with which to construct his collages, reflecting the society from which they issue.”

Peter Horvath: „In Peter Horvath’s films for the web a multi screened, quasi-narrative unfolds with the participation of the viewer. Many of his pieces examine family histories, the city as organism, matters of the heart and the complexities of connection or disconnection with others. His audiovisual reveries share some of the open-ended qualities ...”



Peter Horvath



Kun Emilia

Emilia Kun’s „textiles become elements of our everyday life, decorative motifs of our interiors and festive tables or clothes. Emilia feels that high artistic achievement can only be accomplished by special effort and honest approach to life.”

Balint Zsako: „Like my journals, these works deal with the overwhelming amount of visual information encountered in today’s society and how this affects the language of fine art. The works are combinations of my drawings, collages and photographs, together with fragments taken from popular print and broadcast media.”



Balint Zsako

Lipták Béla

1956 - 2006**35 NAP¹**

Az egyetem olyan volt, mint egy megbolygatott méhkas. Diákok ezrei gyülekeztek a kapukon belül, s állandóan újabbak érkeztek. A műhelylabor előtt óriási hangszóró volt felszerelve, Danner Jancsi és Szabó Iván azon keresztül üdvözölte az érkezőket. Egymásután harsogta a hangszóró az egyetemek neveit: Állatorvosi Főiskola, Agráregyetem, Kertészeti és Szőlészeti Egyetem, Petőfi Tisztiképző Akadémia. Évfolyamom, a harmadéves gépészek már órákkal korábban felsorakozott a kettes kapunál, a kémiai tanszék épülete mellett. Volt egy óriási nemzetiszínű zászlónk, amit Gabányi Laci, a kétméteres válogatott kosárlabdás tartott... Gabányi gigantikus zászlója adja majd meg a jelt a pesti oldalon gyülekező csoportoknak a Petőfi szoborhoz való indulásra. Egyelőre csak vártunk és vártunk.

Közben mind többen érkeztek a környékbeli egyetemekről és főiskolákból, számunk legalább tíztizenötezerre duzzadt. A kerítésen kívül megláttunk néhány bőrkabátos egyént amint buzgón fényképeztek s időnként a sarki nyilvános telefont használták, valószínűleg jelentve, mit láttak. Jól tudtuk, kik lehetnek. Elővigyázatosságból jó néhányan csak becenevünkön szólítottuk egymást – az enyém természetesen Öcsi volt. De nem mindenki volt ilyen óvatos: például Danner Jancsi nem volt hajlandó más nevet használni. Délben még mindig vártunk, s kezdtem éhes lenni... Közben telt az idő, s még mindig nem történt semmi. Egy helyben topogtunk az első sorban, én két jóbarátom, Egry Gyuri (a Menő) és Kiefer Nándi között. Találgattuk, hogy miért nem indulunk még, meddig kell várnunk, míg megjön az engedély a felvonulásra. Végül egy óra felé megszólalt a rádió s bejelentette, hogy Piros László belügyminiszter betiltott mindenféle felvonulást és tüntetést.

Percekkel később Marián őrnagy megjelent a labor tetején egy megafonnal és megkérdezte a tömeget: „Engedelmeskedni fogtok a miniszter parancsának?” Harsány „NEM!” volt a válasz. Megpróbáltam áttörni magam a tömegen, hogy Marián közelébe jussak, de mire odaértem, egy küldöttség már elment a Belügyminisztériumba...

Mikor visszatértem a csoportomhoz, észleltem, hogy a kerítésen kívül jócskán megszorodott a bőrkabátosok száma. Most is állandóan fényképeztek és telefonáltak. Hirtelen elfogott a szorongás, s a többiek szemében is láttam a félelmet...

Közben újabb és újabb csoportok érkeztek az egyetem területére, már alig fértek be a nagy zsúfoltságra

miatt. Fél három körül mozgolódást észleltünk a műhelylabor tetején. Egyszer csak feltűnt Danner Jancsi magas alakja, s mellette egy alacsony, sötéthajú rendőrtiszt, megafonnal a kezében. „Kopácsi Sándor vagyok, Budapest rendőrőrkapitánya.” - mondta. „Jó hírt hoztam. A tüntetésre megkapták az engedélyt.” További szavait elnyelte az üdvölgzés. Mikor végre elcsendesedtünk, Marián őrnagy vette át a megafont: „Csendes felvonulásunk a kettes kaputól indul. A rakparton vonulunk a Bem térre, ahol részt veszünk az Írószövetség által rendezett lengyel-magyar baráti megemlékezésen és kifejezzük szolidaritásunkat a lengyel néppel. Induljunk!” Gabányi Laci felemelte a hatalmas zászlót. A kettes kapu kinyílt és kiözönlöttünk a Szent Gellért térre.

Csendben volultunk, kart karba öltve, szorosan egymás mellett. Olyan volt az egész, mint egy álom. Szívemet a torkomban éreztem, a hátamon a hideg futkározott a nagyszerű élmény hatása alatt. Ahogy a térre értünk, leállt a forgalom. A villamosok, autóbuszok megálltak, a gyalogosok földbegyökerezett lábakkal, csodálkozva és hitetlenkedve néztek minket. Egy utcaseprőnő elejtette a seprűjét, keresztet vetett és féltérde ereszkedett, mikor a zászló elhaladt előtte; egy nagybajuszos ember levette a kalapját és vigyázzba állt. Egy fiatal rendőr a sapkájához nyúlt, hogy levegye a zászló előtti tisztelet jeléül, aztán meggondolta magát és úgy tett, mintha az izzadságot törölné le homlokáról, miközben a szemét is megtörölte.

Egy megkínzott és megalázott nemzet ismét magára talált. Jó érzés volt magyarnak lenni ezen a napon. Ahogy a téren áthaladtunk, nagy embertömeg követte menetünket. A Duna másik partján a pesti egyetemisták is elindultak a Petőfi szobor irányába. A két menet leírhatatlan hatással volt az emberekre; a járdákon és menetoszlopunk mindkét oldalán ezrek volultak velünk. Ez már több volt, mint tüntetés, álom volt, csodás álom. Úgy éreztem magam, mintha hipnózisban lennék...

Úgy éreztem, hogy hazánk kollektív szelleme vonul velünk. Egyszer csak hallom jobbomról Menő hangját: „Ezért érdemes volt élni.”... Útközben elhagytuk a Szabadság-hidat, az Erzsébet-híd második világháborús roncsait, végül a Lánchidat, Európa első ilyen függőhídját. Az utcákat szegélyező embercsoportok csodálkozva és hitetlenkedve, némelyek kalaplevéve, könnyes szemmel integettek felénk. A Döbrentei téren egy fehérköpenyes nő egy erkélyről nemzetiszínű zászlót lengetett, amelyből ki volt vágva a gyűlölt kommunista címer. Pillanatnyilag megfeledkeztünk róla, hogy csendesen tüntetünk, s hangosan megéltünk a lyukas zászlót lengető nőt.

A Bem téren megpillantottuk Jankovits professzor kis Topolinoját a járdán parkolva. Tetejét íróasztalnak használva Danner Jancsi és Szabó Iván szorgalmasan



irogattak. Menő odakiáltott nekik: „Mit csináltok?” „Tizenhat pontot csináltunk a tizennégyből” – válaszolták. A Bem szobor talapzatát teljesen elborították virágok és babérkoszorúk. Éppen Veres Péter, az Írószövetség elnöke beszélt. Aztán valaki elszavalta a Nemzeti Dalt, majd a mi vadonatúj 16 pontunk következett. Utána küldöttséget menesztettünk a Rádióhoz remélve, hogy ezúttal be is olvassák követeléseinket. Egy másik küldöttség Széll Sándorral Nagy Imréhez indult... Mi, harmadéves gépészek elhatároztuk, hogy az Országhához vonulunk. Úgy éreztük, hogy addig nem értünk el igazi eredményt, amíg a kormányzat részéről valami választ nem kapunk követeléseinkre. Elhatároztuk, hogy továbbra is csendben, zárt sorokban vonulunk, mint eddig. Boldogan és reménykedve indultunk el a Margit hídon Pest felé.

... Közben Csepelről teherautókon munkások érkeztek a Rádió épülete elé. A léghő pattanásig feszült, bármi bármikor megtörténhet. Rövid megbeszélést tartottunk. Voltak, akik a Rádióhoz akartak menni, mások a Hősök terére. Végül Egy Gyuri javaslatát fogadtuk el, hogy csináljunk valami mást, mint a többiek: nyomassunk ki egy sztrájkfelhívást, s azt osszuk szét. Perr Gysziék visszamentek a Rádióhoz, mi pedig rendezett sorokban megindultunk a Szikra Kiadóhoz.

A nyomdászok nem ellenkeztek, csak egy írásbeli nyilatkozatot kértek, miszerint kényszer hatása alatt cselekednek, s miután azt megkapták, már csak a szövegre, betűtípusra és egyéb technikai részletekre vonatkozó utasításokat kérték. Egy óra múlva készen is voltunk, s már indulni készültünk, amikor befutott Perr Gyuszi Marikával. Izgatottan újságot, hogy a városligeti Sztálin szobrot ledöntötték, s a csepeliek teherautóval a belvárosba vontatták. Közben a Rádiónál az ávósok a tömegbe löttek, s több ember meghalt. .. A sarkon egy teherautó állt, amit nagy tömeg vett körül. „Mi történik itt?” – kérdeztem. Egy mellettem álló férfi felvilágosított: „A Lámpagyárból jöttek, tudja, a Soroksári úton, puskát és löszert hoztak.” Nyílt titok volt, hogy a Lámpagyárban nem lámpát, hanem lőfegyvereket gyártottak. Odafurakodtam a teherautóhoz és megkaparintottam egy puskát és egy marék löszert. A puska sikamlós volt, egész felületét zsír borította. Első gondolatom az volt, hogy mi lesz, ha ez a puska összekeni a féltett zakómat. Odavittem egy utcai szeméttartóhoz, kihalásztam belőle egy eldobott újságot és elkezdtem törölgetni. Egyszer csak valaki a vállamra teszi a kezét: „Öcsi, mit keresel itt?” Bátyám, Péter állt mellettem. „Hát te?” – kérdeztem vissza. „Bejöttünk Gödöllőről”.

... Mivel eredeti úticélunkat, Budaörsöt nem sikerült elérnünk, máshonnan kellett fegyvert szereznünk. Mivel már tudtuk, hogy Kopácsi Sándor főkapitány meghagyta a rendőröröknek, hogy ne fejszenek ki ellenállást a felkelőkkel szemben, elmentünk a Baross téri rendőrségre. Úgy tűnt, hogy ott már számítottak ránk; a bejáratot őrző rendőr még

segített is a fegyverek kihordásával... Hajnali öt óra lehetett, amikor a Szabadság hídon átmenve a Gellért térre értem, ahol különös látvány fogadott. A tér hemzsegett az emberektől, akik barikádokat építettek. Mint a hangyák, úgy jöttek-mentek, mindenki cipelt valamit, ócska sodronyokat, székeket, minden lehető és lehetetlen tárgyat. Többen feszítővasakkal szedték fel az utcát borító macskaköveket, abból emelve barikádokat a híd lejáratahoz. A cél az volt, hogy megakadályozzák, hogy az orosz tankok Pest felől át tudjanak jönni. Mikor meglátták karszalagomat és vérfoltos zakómat, utat nyitottak nekem.

Egy rendőr, aki legalább kétszer idősebb volt, megkérdezte: „Most mit csinálunk?” – „Kiszorítjuk őket a városból” – válaszoltam gondolkodás nélkül. A Móricz Zsigmond körtér felől három teherautó kanyarodott a térre. „Pestre megyünk segíteni az ottaniaknak!” – szólt le az elsőről egy fiatalember. — „Aki akar, szálljon fel!” Az emberek eldobálták a kezükben levő dolgokat és felugrottak az első teherautóra. Hirtelen elhatározással én is nekiindultam. Nekem a másodikon jutott hely. A híd közepére érve megláttuk a pesti hídfőnél álló tankokat. Az első teherautót letalálta az érte, s nyomban kigyulladt. A mienk megpróbált visszafordulni, de egy oszlopba ütközött. A kialakult pánikban egymás hegyén-hátán menekültek az emberek a biztonságot nyújtó budai oldal felé. A három teherautó közül egy sem jutott át Pestre.

Reggel kilencre értem vissza az egyetemre. Nehéz volt elképzelni, hogy 24 órával korábban a kapuban igazoltattam a belépőket. Mintha évek teltek volna el azóta... Sötétedés után érkeztem haza Kerepesre. Mint mindig, Bukucs most is magánkívül volt örömeiben, mikor meglátott. A család együtt volt a konyhában, a Szabad Európa rádiót hallgatták. Mindenki megrohant a kérdéseivel, alig győztem válaszolni. Órákkal később Aptyi berekesztette a családi gyűlést. Mikor bementünk a konyhából, hozzám fordult:

„Ne felejtse el, hogy egyedül vagyunk. Mi csak veszíthetünk és én nem akarok elveszíteni.”

the coffee mill

Magyar és Európai ételek

A legfinomabb bécsi szelet és gulyásleves
Borjú paprikás galuskával
Nagy saláta és szendvics választék
Likőr engedéllyel rendelkezőnk

42 éve állunk vendégeink rendelkezésére!!!

Minden nap nyitva délelőtt 10-től este 11-ig
Pénteken és Szombaton este 12-ig

99 Yorkville Ave., Toronto, Ontario
(416) 920-2108

Élőzene péntek, szombat és vasárnap este

Béla Lipták

TESTAMENT OF REVOLUTION¹

As I handed out the copies of our paper, some started to read the demands out loud. Others were just staring at the floor. As the streetcar reached my university and I was jumping off, I saw an elderly woman crying quietly while the mustachioed conductor gave me a military salute. The university was like a disturbed beehive. Thousands of students were assembling within the gates, and new groups were arriving. A loudspeaker had been placed on the roof of the machine laboratory building; Jancsi Danner and Iván Szabó were using it, identifying and greeting the new arrivals. They announced the arrival of the students from the Veterinary College, now from the School of Horticulture, the School of Agricultural Engineering, or from the Petőfi Military Academy.

For hours, my class, the juniors of mechanical engineering, had been waiting in formation in front of gate number two near the chemistry building. They had obtained an immense national flag, which was to be carried by the six-foot, eight-inch Laci Gabányi, a member of the national basketball team. Because gate two was the closest to Saint Gellért Square, our class was to lead the march. Gabányi's gigantic flag would give the starting signal to the students on the other side of the Danube, who had gathered on the Pest side at the Petőfi statue. In short, we were ready and waiting, waiting, waiting. There must have been ten — maybe even fifteen — thousand people assembled on the university grounds. Several trench-coated figures had also appeared just outside the gates but did not enter. These people were taking photographs and were making periodic phone calls on the public phone at the street corner, reporting what they observed.

We knew who they were. It was because of them that some of us had decided to use only our nicknames. Mine, of course, was Öcsi. Yet some people, such as Jancsi Danner, did not do that; he would not hide his identity. At noon we were still waiting, and I was getting very hungry... Our patience was wearing thin. Finally, at 12:50 or so, came an announcement on the radio: "The minister of interior, László Piros, has forbidden the march!" A few minutes later Colonel Marián appeared on the roof of the machine laboratory and using the loudspeaker asked, "Will you obey the minister's orders?" The answer was a thunderous "NO!" I was pushing myself through the crowd, but by the time I reached Colonel Marián, a delegation had already left for the ministry of the interior. Jancsi Danner headed the delegation... Still more people were arriving. The university grounds were becoming very crowded. It was not until about 2:30 P.M. that we saw some commotion on the roof of the machine laboratory building. We saw the tall figure of Jancsi

Danner with a short, dark-haired police officer. The officer grabbed the bullhorn and said: "I am Sándor Kopácsi, the police chief of Budapest. I bring you good news. Your march has been permitted!" He tried to say something else, but our cheering drowned him out. When our shouts finally subsided, Colonel Marián took the loudspeaker. "Our silent solidarity march will start at gate number two. We will march north, up to General Bem's Square on the west bank of the Danube. There we will take part in a commemoration of Polish-Hungarian friendship directed by the Writers' Union. The march will start immediately." Laci Gabányi raised the enormous national flag. Gate two opened, and, arm in arm, shoulder to shoulder, we burst out onto Saint Gellért's Square. We walked silently.

It felt like a dream. My heart was in my mouth. A shiver ran down my spine. I had never experienced anything like the feeling I had then and there. As we approached the square, all traffic came to a standstill. The streetcars and buses screeched to a halt. The pedestrians froze in place with wide-eyed, astonished faces. They were more than amazed; they were as if watching a miracle. The broom dropped from the hands of a sanitation worker; she crossed herself and started to kneel as our flag passed in front of her. A tall, mustachioed man took off his hat and stood at attention. A young traffic cop at first reached for his flat cap to remove it as a sign of respect - but he caught himself and pretended to be just wiping the nonexistent perspiration from his brow. As he did that, he was also wiping his eyes. A tormented and humiliated nation was stirring in front of my eyes. People were straightening their backs. They were regaining their self-respect. Some did it boldly; others secretly. It was a good, a proud, feeling to be Hungarian that day. As we marched through the square, an ocean of people followed. And from across the Danube, at the Petőfi statue on the Pest side, the students saw us and also started to march. They, too, marched silently. The effect of all these people marching was overpowering. The sidewalks were full. People were marching with us on both sides of our columns.

It was more than just a demonstration; it was a dream, a miracle. An entire nation was marching with us... Then from my right I heard the voice of the Menő: "This moment made life worth living..." On our right, we first passed the Freedom Bridge, then the Elizabeth Bridge, and finally the Széchenyi Chain Bridge, the first chain bridge of its kind in all of Europe. People stared at us in open-mouthed wonder, with disbelief in their eyes, their hats in their hands, their teary eyes full of amazement. I saw a lady in a white smock in one of the windows on Döbrentei Square. She had cut the Communist crest out of our national flag and was waving this flag with the hole in its center. In that instant we all knew that that flag had to and would become the symbol of our revolution. For just a short

moment we forgot that this was a silent march, and we cheered that lady waving the flag in the window. Then I saw Professor Jankovits's little Topolino parked on the sidewalk. Jancsi Danner, Iván Szabó, and others were writing something, using the roof of the car as if it were a desk. The Menő yelled out to them: "What are you doing?" "We have just converted the fourteen points into sixteen!" came the answer.

As we arrived at the statue of the Polish general József Bem, its base was already covered with flowers and wreaths of laurels. The president of the Writers' Union, Péter Veres, was speaking. After that we heard Petőfi's poem: "Up, Hungarians! Freedom forever! Now's the moment, now or never! Shall we be slaves? Shall we be free? That is no choice: we must be free!" The poem was followed by the reading of the newly born sixteen points. After the reading, a delegation once again left for the radio station, hoping to broadcast our demands, while another delegation, with Sándor Széll, left to deliver our demands to Imre Nagy. At the end of the commemoration, some of the classes returned to the university... Our march was still silent and dignified. We were maintaining our arm-in-arm formation and our mood was happy, optimistic, as we reached the Bridge of Saint Margaret, which would take us to the Pest side, where the parliament was... At the radio station, the ÁVH had been reinforced, and the station's director, Valéria Benke, was holding our delegation captive. The situation was very tense there. Trucks were arriving, bringing workers from Csepel to the radio station. They were in a fighting mood... As I was rubbing away, I heard somebody call out, "Öcsi!" I looked up. It was my older brother, Péter. "What are you doing here?" I asked. "Oh, we came in from the Agricultural University of Gödöllő." ...

On the way home I saw that the curfew was ineffective. Russian tanks were stationed at the main intersections, but the rest of the city was controlled by the freedom fighters. The ÁVH resistance had subsided, but one could still hear some sporadic firing. The general strike seemed to be in full force... Kerepes was about fifteen miles from Budapest. By the time I got home, it was dark. As I opened the gate, Bukucs was all over me. He kept bouncing in total ecstasy. The family was in the kitchen listening to Radio Free Europe. When I entered, there was a lot of crying and excitement followed by endless questions.

Hours later, Aptyi finally called it a day. As we left the kitchen, he turned to me and said, "Remember that we are all alone. We can only lose and I do not want to lose you!"

Dancs Rózsa

"LOVAMAT KÖTÖTTEM..."

Azon a márciusi napon, 1957-ben, az Őrök felől sötét hófellegeket gomolygatott a szél. Szomorú, nyomasztó idő volt. Még minket is megült a bánat, pedig csak tizenkét évesek voltunk. Kicsit zajos, kíváncsi, mindig éhes kamaszodó kölykök, akiknek az önérzetét bosszantotta, hogy a nagyhírű, de már osztályharcosan átkeresztelt Székely Mikó Kollégiumban csupán pacalistáknak számítottunk.

Ó, a nagyok! Ők már igen! A nagy fiúk a XI. osztályokban! Azok valakik voltak a szemünkben, szinte áhítattal sorakoztunk mellettük a kopott udvaron a szünetek végén. Egyik szebb volt, mint a másik, és okosak is biztosan, ha már a maturandus szalagot viselték a zakójukon. Az *M* azt jelentette, hogy a következő érettségi vizsgán ők bizonyítanak. Minden második nagyfiúba szerelmesek voltunk titokban, amiről nyilvánvalóan nekik sejtelmük sem volt. Azt sem tudták, hogy a világon vagyunk mi, kis verebek.

Azon a napon azonban mintha minden véget ért volna..., mintha a rendet megtestesítő ősi scola falai beleremegtek volna a végtelen titokzatosságba és riadalomba. A nagyfiúk sora megritkult, nem is volt az már sor, csak téblábolás, és a nevelő-pedellus, Dénes Csaba sem kiáltott rájuk, pedig máskor szokása volt. Annyit még mi, kisebb osztályosok is tudtunk már, hogy az éjszaka a szekuritáté letartóztatott egy csoport fiút, mert megkoszorúzták a parkban az oroszlanos szobrot. Mivel március 15. volt. Ez nagyon furcsán hangzott, mert addig akár minden nap elmentünk a szobor mellett, a legénykék még fel is másztak rá, de ki gondolta volna, hogy olyan nagy veszélyt jelent, ha márciusban a közelébe kerül valaki. És mi van azzal, hogy március 15-én virágot tettek rá? Az én okoskodásom szerint az a nap Petőfit jelentette, akit már nagyon ismertem. Beteges gyerek lévén, az édesanyám Petőfi-kötetét annyiszor átolvastam, hogy akármikor felismertem volna a verseit. Amit nem értettem, azt édesanyától megkérdeztem, így aztán mindent tudó hírem lett tíz esztendő koromra. Tudtam, hogy borzasztóan gyűlölte a királyokat, még akasztófára is elkísérte volna őket szívesen, csakhogy a nép szabad legyen. Ámbár nem éppen adtam neki igazat mindenben. A királyokat én ugyanis, a népmesékre alapozva, szívesen megtartottam volna a világnak. De akkor, amikor iskoláskorúvá cseperedtem, már csak a hős munkásosztály vezetőinek képei díszítették a falakat mindenütt, de hogy szabadság is lett volna körülöttük?

Legalábbis otthon azt hallottam majdnem minden nap, hogy nem szabad beszélni erről sem, arról sem, éppenséggel semmiről sem, énekelni sem szabad már mindent, imádkozni is tilos. Az igaz, hogy soha nem

kezdünk az evéshez anélkül, hogy ne mondtuk volna el az asztali áldást, és lefekvéskor is mindig el kellett mondanunk, hogy “Én Istenem, jó, Istenem...” De csak suttogva... Amikor vasárnap templomba akart vinni édesanyám, akkor édesapa figyelmeztette: “Vigyázz, Irénke, mert az iskolában meggyűlhet a baja a gyermeknek...” Azt sem volt szabad. “Mi maradt hát nekünk? A nyomorúságon kívül?”, fakadt ki gyakran szegény anyám, aki pedig szeretne volna gyermekeit imádságosan nevelni. Akkor kulákosították éppen a falun élő rokonaimat. Na, hiszen, szabadság! Még a kertjükből is kizavarták őket. Nagytatám azt mondta, hogy attól fél a legjobban Magyaróson, aki azelőtt a napszámosa volt. Az most nagyobb úr lett, mint a királyok...

De azért Petőfit nagyon szerettem. Egyszer hallottam is Varga Piroskát, aki fölöttünk járt, és gyönyörű hangja volt, egy Petőfi-verset énekelni. Akkor szinte láttam a rózsabokrot a domboldalon, amely alatt egy fiú és egy leány egymáshoz simul..., szép volt nagyon. Nem fért sehogy a fejembe azon a síróra hajló napon, hogy mi történhetett, milyen borzasztó dolog az előttevaló éjszakán, amiért azt a sok büszke fiút lefogták. Nagyon erőlködünk mi, leánykák, hogy kitaláljuk, kik is hiányoztak akkor nap és a következők is, kevés sikerrel. Jancsó Csaba, Bordás, Julcsák...” Istenkém, hiszen az édesanyja belehal, ha a fiát bezárják!”, súgtam Barcza Manyikának, akivel egyforma szoknyát viseltünk délután, mint az ikrek. Napközben egyenruha volt a kötelező, de a rakott szoknyát mindkettőnknek Julcsák néni varrta. “Jaj, te, csakugyan!”, sópánkodott nagyosan Manyika is. Viszont egy kicsit élveztek is a helyzetet, hogy már tudunk valamit, mert ismerünk egy-két fiút az eltűntekből.

Aztán kiderült, hogy még másokat is lefogtak. A szomszédunkat például, a Szabó-fiút, akit mi csak Farkincának csúfoltunk, mert a Farkas név nem illett rá. És Kelemen Szabolcsot...

A tanárok sápadtan, nagy igyekezettel jöttek-mentek a folyósón, megtartották az órákat, de sem ők, sem a tanulók nem vártak jobban semmit, mint az ötvenedik percek megváltó csengőt. A harmadik órától kezdve minden mozdulatnak, minden szónak jelentése lett. Egymást oldalba bökve majdnem pillanatonként összedugtuk a fejünket:

“Nézd csak, Müller Eta néni ma nem rúszozta ki magát”, kuncogott Berti, de el is harapta a nyelvét, mert Ancika lepisszegte.

“B. Karcsi a testvérének a fia. Nagyon szereti, mert ő a keresztanyja. Nincs kedve ahhoz, hogy rúszozza magát.” Tudtuk, hogy ez az információ igaz, mert Anci édesanyja az Eta néni barátnője volt. Irigyeltük is, hogy mindig odaszaladt hozzá, ha véletlenül találkoztak a folyósón. Aztán jött Becze Dia néni, nagyon csendesesen. Pedig máskor mindig olyan feldobott volt, mindenkinek “beczenevet” adott. Ekkor azonban nem becézett. Ez is jelentett valamit...

“Láttad Harkó tanár bácsit? Kétszer törte el a krétát, amikor a vázlatot írta a táblára.”

“Igen, mert olyan ideges, hogy nem tudja, mit csinál”, okoskodott Bara Dani.

“Miért lenne ideges, neki nincsen nagyfia?”, kottyant bele a beszélgetésbe Szabó Magdi.

“Te nem lennél ideges, ha tudnád, hogy az ismerősöd gyereket bedutyizzák? Elvégre tanította őket”, gorombáskodott Bozsó, de ezúttal neki adtunk igazat.

“Bocsánat!”, húzta fel az orrát kényeskedve Magdi, és sértődötten hátat fordított nekünk. “Pulyka!”, már kezdte is volna Bozsó, de elharapta a szót. Az ő bátyja szintén végzős nagyfiú volt, ki tudja, mit beszélnek otthon, jobb talán, ha befogja a száját. Anélkül is tanácsos volt elhallgatnunk, mert a félelmetes aligazgatónő, Marcsa asszony, most úgy rikácsolta végig a folyósókat, hogy még a vér is megfagyott bennünk. Rettegtünk tőle, mert pillanatok alatt olyan pofont adott bárkinek, hogy csillagokat látott fájdalmában a jámbor. És ezt csak olyankor, amikor nem volt rosszkedvű. A havat ígérő sötét hangulatban mit várhattunk volna a részéről? Hogy jót nem, az biztos. Legnagyobb döbbenetünkre, éppen a mi osztályunkat szemelte ki. Kivágta az ajtót, és hatalmasan megállt az első padnál. Vigyázzba vágtuk magunkat, s bámultuk lélegzetünket is visszatartva.

Magyar óránk következett. Erőss tanár bácsit nagyon szerettük, mert igényes volt ugyan, de kedves és jó tanár erősen. Hét percet késett már, amikor az aligazgatónő benyitott, és tudtuk, hogy kérdezni fogja, milyen óránk lett volna. Szegény tanár bácsi, vajon mit fog tenni, amikor ordítani fognak vele a késés miatt? De az asszony nem a magyar óráról kérdezett, hanem csak annyit, hogy ki a hetes?

“Én”, rebegte megszeppenve Kiss Irma. Szaladt is gyorsan vissza a táblához, hogy felírassa a rendetlenkedők nevét, ha úgy adódik. “Hogy hívnak?”, nézte szúrósan a hatalom. Szegény Irma, már szinte reszketett, amikor a nevét megmondta. “Nem hallom! Nem tudsz hangosabban beszélni?”

“Kiss Irma”.

“Ki volt rossz eddig? Nem látok nevet a táblán, pedig zaj volt az osztályban, mielőtt beléptem. Hogy teljesítetted a feladatodat, milyen hetes vagy te, Kiss Irma?”

Diadalmasan, semmi jót nem ígérve végignézett az osztályon, aztán Idához: “Mindenkét felírni, aki egyet is pisszent, megértetted? Ha nem, akkor te kerülsz bajba. Világos?”

“Ühüm... Igen, megértettem...”

“Úgy... Ma a magyar óra elmarad. Nincsen tanár, de senki nem mehet haza. Vegyétek elő a füzeteket, és írjátok



a házi feladatot! Amíg ki nem csengetnek, halálos csendben dolgoztok. Megértettük?”

A pillantása semmi kétséget nem hagyott afelől, hogy a következő percben akármelyikünknek letépné a fülét, ha nem tartjuk be az utasításait. Amikor kimasírozott végre, leültünk, s miközben a füzeinket előkotortuk a táskából, suttogva tanakodtunk: mi történhetett Eröss János tanár bácsival? Nem szokott beteg lenni, s most csak egyszerre...

Akkor nap az utolsó óra zene volt. Ezt azért szerettük, mert végre fel is állhattunk a padból, még egy kicsit lökdösődni is lehetett, a tanárt nem érdekelte. Olyan kis sovány, magas, sápadt fiatalember volt, aki ha beállt volna a sorba az udvaron, a végzősök osztálytársának hihette volna akárki. Ha hangosabban nyüzsögtünk, akkor megállt a mondókájával, mosolyogva várt, amíg lecsillapodtunk. Mintha restellte volna azt, hogy megszólítson vagy rendre utasítson valakit. Szépen énekelt, különösen szerettük a Lovamat kötöttem piros almafához kezdetűt. Még sok más régi népdalt is tanított nekünk. A műdalokat nem szerette. Tulajdonképpen akkor kezdtük szétválasztani a zavaros Nyárádot az akácós úttól, és akkor eszmélkedtünk rá a virágénekek szépségére. Olyan fiatalon is már életreszóló dolgokat képes megtanulni az emberfia. Emlékszem, mindig kértük, hogy óra végén még egyszer énekelje el nekünk egyik-másik kedvenc virágdalát, amit ő szívesen megtett. Kint havazni kezdett. Az ablakon át láthattuk a park fáit, amint belepte őket a hó. A levegő is lehűlhetett, futott át az agyamon, még szerencse, hogy nem tettem le a téli kabátot. “Csalóka még az idő”, figyelmeztetett édesanyám, amikor szvetterben akartam elindulni. Igaza volt, hogy visszaparancsolta rám a meleg holmit.

A zene óra laza zürzavarban folyt. Ki vette volna észre, hogy a fiatal énektanár halkabb, sápadtabb és remegőbb volt, mint máskor? Ha pedig ráeszméltunk volna, hogy megviseltebb a szokottnál, akkor sem figyeltünk volna nagyon rá. Örültünk, hogy zsbonghattunk, lassan fellazult a feszültség bennünk, amelyet az általános baljóslatú hangulat okozott..., és különben is tudtuk, hogy nemsokára kicsengetnek, fél óra múlva már otthon meleg levest kanalazunk. Utána nálunk lekváros palacsinta lesz... Közben Joli hozzámhajolt: “Láttad, hogy reszket a keze Pacsirta bácsinak?”

“Ő is éhes, biztosan azért”, kezdtem volna a viccelődést, de csakugyan rossz bőrben volt a szegény ember. Hirtelen be is fejezte a leckét, valamilyen házi feladatfélét adott, és berakta a papírjait a kopott aktatáskájába. Szabály szerint sorakoznunk kellett a padok előtt, mielőtt elhagytuk a termet. De akkor furcsa módon, bár éhesek voltunk, senki sem sietett, inkább húztuk az időt: akartunk vele beszélgetni. Hátha megmondja, mi igaz tulajdonképpen abból a szörnyű hírből...

“Tanár bácsi, tessék nekünk énekelni valamit. Hogy ki kérte ezt, most már nem tudom, de arra világosan emlékszem, hogy Zajzon volt az, aki azt mondta: “Tessék elénekelni a Magyar himnuszt”.

Pillanatnyi döbbenet után kezdtünk kórusban kunyerálni: “Tessék elénekelni. Azt tessék elénekelni!”

Kicsit ugráltunk is, úgy próbáltuk megnyerni a csatát. “Tessék elénekelni a Magyar himnuszt!”

Nézett ránk sápadtan, tétovázva. Aztán elkezdte: “Isten, áldd meg a magyart...”

Fújuk mi a román himnuszt évek óta anélkül, hogy egy szavát is értettük volna, és tudtuk a szovjet himnuszt dallamát és szövegét, még az Internacionálét is..., de addig a percig én nem hallottam élőben a magyar himnuszt. Olyan szépen fújta a mi kis fiatal tanárunk, hogy mindjárt elhatároztam, otthon édesapával is elénekeltetem. Meg is tanulom, mert neki kell tudnia, hiszen mindig énekel munka közben... Ennél a gondolatomnál elakadtam.

“Megbűnhötte már e nép a múltat s jövődöt”, zokogott fel hangosan az éneklő tanár. Vigyázzban állhatott... Egy pillanattal teljesen átadta magát a sírásnak... Alig is bírta felmarkolni a kopott táskát, aztán kirohant az osztályból.

Soha nem láttuk többé... Mintha az a márciusi hó elnyelte volna még a lába nyomát is...

THE ANTHEM

On that March day, the wind was blowing in dark heavy snow laden clouds from the direction of Órkő (Guardian Rock). It was a sad, depressing weather. Although we were only twelve-years old, even we felt sad. We were a bit noisy and curious, but always hungry adolescents. It annoyed our self-respect that we were considered to be greenhorns at school; the famous school, formerly known as Székely Mikó Collegiate School, now rechristened to be in accord with communist policies.

Oh the Big Boys! The boys in Grade 11; they were something! They were “Somebodies” in our eyes. Each was more handsome than the other and smart too; they wore a ribbon on their jackets which designated them that they were preparing for graduation. The letter “M” signified that they were studying for the next Matriculation Exam. All of us were secretly in love with every other of the Big Boys, which, of course they were not aware of. They did not know that we, little sparrows, even existed.

On that day, as if the world had ended..., as if even the ancient walls had shuddered in fright at a great secret. As we formed up into columns at the end of recess, the ranks of the Big Boys seemed suddenly thinned out. It was not even a proper column anymore, they were in a

hodgepodge, milling around. The teacher on duty, John Kelemen, was not yelling at them as he was accustomed to. We, the Juniors heard that during the night the secret police arrested a group of the Big Boys because they placed a wreath at the lion statue in the park.

It was March 15th. The story sounded strange, because daily, as we passed by the statue, the lads climbed onto the lion and rode on it. Who would have thought that it would be so dangerous to even go near it. So what if they put some flowers on it on March 15th?

According to my thinking, that day represented Petőfi. I used to be a sickly child, which often kept me at home. I read my Mother's volume of Petőfi's poems repeatedly and could recognise any line of any one of his poems. If I did not understand something, I asked my Mother to explain it. So, by age ten I acquired a "know-it-all" reputation. I knew that the poet hated all kings with a such passion that he would have escorted them to the gallows just so that the people would become free. The kings — based on fairytales — I would have kept for the world though. When I grew to be of school age, only the pictures of the "heroic workers' leaders" decorated the walls everywhere—as for freedom around them? At home at least, all I heard was that "can't speak about this, can't speak about that." We couldn't speak just about anything, couldn't sing just any song and it was forbidden to pray... Although we never sat down to eat without saying grace and we never went to bed without our bedtime prayers. But only in whispers... When on Sundays my mother wanted to take me to Church, Father said "be careful darling, the child will get in trouble at school." So even Church was forbidden. "What remains for us besides misery?" Mother burst out frequently, who would have liked to raise her children with religion.

In those days our relatives living in the neighbouring villages were being labelled "kulak," a degrading term for a new "enemy class." They were owners of small family farms. They chased them out of their homes and gardens. Well, so much for freedom! My Grandfather said that he was most afraid of the man who used to be his labourer-farmhand. He became a greater lord than a king...

Nevertheless, I still loved Petőfi's poems. Once I heard Pirooska Varga, who was a Senior and had a beautiful voice, to sing a poem of Petőfi. I could then visualize the rosebush on the hillock, under which a boy and a girl held each other closely..., it was very beautiful.

On that tearful morning we just could not understand what could have happened—what terrible thing—in the night before. Why were those proud young men arrested? We girls were exerting ourselves to figure out who was missing that day, but with little result. Csaba Jancsó, Bordás, Julcsák... "Dear God, his Mother will die if they jail her

son!" I whispered to Manyi Barcza. The two of us wore the same kind of skirt in the afternoons, as if we were twins. During the day wearing of school uniform was obligatory. Mrs. Julcsák sewed our pleated skirts for us.

"Oh indeed!" lamented Manyi like a grownup. On the other hand we were starting to enjoy the situation, because we thought we knew something. We knew a couple of the missing boys. Then it came out that there were others arrested. Our next-door neighbour, for example, Leslie Szabó... and Szabolcs Kovacs...

The teachers, all pale and haggard looking were coming and going with great zeal. They held their classes, but both the teachers and the students could hardly wait for the fifty minutes to pass and the sound of the bell signifying the end of the period. From the third period onward, every movement, every word had a special significance. Almost every minute we elbowed each other in the side and whispered: "Look teacher Auntie Eta didn't put on her lipstick" laughed Bertha, but immediately shut her mouth because Annika hissed at her: "Charlie B. is her sister's son. She loves him, besides, she is his Godmother. So she doesn't feel like putting on makeup."

We knew this to be true, because Annika's Mother was a close friend of Auntie Eta. We were envious of Annika, because when they met in the corridor, she always ran to Auntie Eta and hugged her. Then we saw one of the teachers, Auntie Dia as she walked by very quietly. Other times she was full of laughter, and jokingly called everyone by a nickname. This time she was in a somber mood and did not use nicknames. This too meant something... "Did you see Mr. Harko? Twice he broke the chalk on the blackboard." "Yes, he is so nervous. He doesn't know what he is doing" reasoned Daniel Bara.

"Why should he be nervous?- he doesn't have a son!" butted into the conversation Magda Szabo.

"Wouldn't you be nervous, if you knew that your friend's son was in jail? After all, he taught them" answered rudely Bozsó. This time we thought he was right.

"Excuse me!" sniffed delicately Magda and resentfully turned her back. "Turkey!" started up Bozsó, but bit off the rest of his comment. His older brother is in the graduating class too; who knows what they were saying at home, maybe it is better if he kept quiet. Shutting up immediately was advisable for us all, because, the fearful Vice-Principal, Comrade Marcsa appeared at the end of the corridor screeching so fearfully, that our blood curdled. We were in dreadful fear of her. She slapped us in the face left and right, so that we, the poor victims saw stars. She did this when she was in a good mood. But in a dark, miserable and stormy mood, which possessed her that day, we could expect much worse. We were shocked that she chose our class. She slammed the door open and burst in,

stopping at the first row. We stood at attention and stared, holding our breath. The next period was to be Hungarian Literature. We liked our teacher, Mr. Eröss. He was a very exacting but pleasant and a good teacher. He was seven minutes late already when the Vice-Principal burst in and we knew that she will ask us who was supposed to take the class. Poor teacher. What will he do when she starts to scream at him for his lateness. But the woman did not ask about the teacher, instead she asked who the weekly duty monitor was.

"I am," whispered a frightened Irma Kiss, and, she rushed to the blackboard to write the names of the misbehaving students on it. "What is your name?" the "Great Power" looked at her with piercing eyes.

Poor Irma, she was practically shaking in her boots when she said her name. "I can't hear you! Can't you talk louder?"

"Irma Kiss."

"Who misbehaved up to now? I don't see any names on the blackboard, although there was noise in the class before I stepped in. How are you carrying out your duty, what kind of monitor are you Irma Kiss?"

She looked around victoriously; her glance did not promise anything good. Then addressing Irma, she said:

"Write up everyone who makes the slightest sound, understood? If you don't, you will be in trouble. Is that clear Irma Kiss?"

"Yes, I understood..."

"So... Today the Hungarian period is cancelled. There is no teacher, but no one can go home. Take out your copybooks and do your homework! You will work in silence until they ring the bell at the end of the period. Understood?"

Her glance didn't leave any doubt that she would tear our ears off if we didn't carry out her instructions. When she marched out at last, we sat and took out our copybooks from our satchels.

We carefully whispered to each other: what could have happened to Mr. János Eröss? He was never sick, and now, suddenly...

That day the final period was Music. We liked this subject, because we could stand up and even push each other around a bit, the teacher didn't mind.

The Music teacher was a tall thin young man. Had he mingled with the Graduating class in the school yard, they could have mistaken him to be a student. If we were talking loudly, he would stop his lecture and wait until we settled down. It seemed as if he were embarrassed to rebuke us.

He sang beautifully and we liked especially the song

entitled "I tied my horse to the red-apple tree." He taught us many old folk songs and didn't like the pop songs. It was under his tutelage that we began appreciating the difference between "Turbulent Nyárád river" and "Acacia Road," and the beauties of the old folk songs. At such a young age one is capable to learn lifelong values.

I remember that we always implored him toward the end of the periods to sing some favourite of his. He gladly obliged us.

Outside it started to snow. Through the window we could see the park and how the snow was covering the trees. I thought that the air must have become quite cold and that I was lucky to have worn my winter coat.

"The weather is deceptive" my Mother said when she saw that I was going out only in a sweater. She was right to order me to wear warm clothes.

The music class was continuing in a casual confused manner. Who would have noticed that the young Music Teacher was paler than at other times and shaken? Had we noticed it, we would not have paid any attention to it. We were glad that we could loosen up our tensions, which the general atmosphere of the school engendered... And anyway, we knew that the bell would sound soon and in half an hour, we will be at home eating a delightful hot soup. After that there will be crêpes with jam filling.

Meanwhile, Julie whispered to me "Did you see how Mr. Skylark's hands are shaking?"

"He is probably hungry too, that's why." I said jokingly.

Truly, he did look worn then, the poor man. Suddenly he concluded his lesson, gave us some homework and stuffed his papers into his well-worn briefcase.

We had to line up at the front of the class before leaving. Yet, strangely enough, although we were hungry, no one was in a hurry to leave. We dilly-dallied around; we wanted to chat with the teacher. Maybe he could tell us what is true about the horrible news...

"Sir, please sing us something."

I can't recall who asked this, but I remember clearly that it was Zajzon who said:

"Please sing us the Hungarian National Anthem"

There was an astounded silence for a moment. Then we all started to beg him, clamoring:

"Please sing it! Please sing it!"

We were jumping up and down to emphasise our request and win the battle.

"Please sing the Anthem."

He looked at us, pale, uncertain and he started:

“Isten, áldd meg a magyart...” - “God bless the Hungarian...”

For years we sang the Romanian National Anthem without understanding one word of it. We also knew the Soviet Anthem’s tune and words and the International too, but up to this moment I never heard the Hungarian one. Our young teacher sang it so beautifully. I decided that when I get home, I will ask my father to sing it for me. I will learn it too; Dad must know it, because he always sings while working... I got stuck at this thought.

He sang: “*Megbűnhődte már e nép a múltat s jövődőt.*” “*This Nation has already suffered for the past and the future,*”... and... our teacher burst into loud sobs.

He had been standing at attention... Then, for a moment..., he abandoned himself to his tears... He could barely grab hold of his old briefcase and run out of the class.

We never saw him again... As if the March snow had swallowed even his tracks...

Rózsa Dancs. Translated by George Telch

Miska János

HÍDVERŐK - Az 50 éves évforduló könyve

Az 56-os menekültek történetében Kanada megtisztelő helyet foglal el. Miután a nyugati államok a nagy lelkesedés után kezdtek visszahúzódní a hatalmas menekült hullám láttán, Kanada kormányfője kijelentette, hogy az ország kapui nyitva állnak a hontalan magyarok előtt. 37 ezer menekült választotta új otthonául ezt az áldott országot.

Évekkel később J.W. Pickersgill, akkori külügyi és bevándorlásügyi miniszter úgy nyilatkozott, hogy ez a népcsoport jelentette a legértékesebb ajándékot, amit Kanada valaha is kapott. Ma, az 50 éves évforduló méltó megünneplésére számos kezdeményezés indult szerte az országban, köztük egy postabélyeg a Canada Post kiadásában, mely az ötvenhatosoknak állít emléket. Aztán készülöben van egy tudományos konferencia a magyar forradalomról a montreali McGill Egyetemen, s egy emlékgyjűtemény az 56-os menekültek ajkáról, a torontói Rákóczi Alapítvány és az Ontáriói Multikulturális Történelmi Minisztérium égisze alatt. Nem is szólva a számos helyi jellegű rendezvényről Kanada-szerte, magyarok és a befogadó ország indítványozására.

Jelen beszámolómban egy sajátos vállalkozásról szönlünk, melynek vezető egyénisége, Princz András, egy kanadai ötvenhatos családból származó, de a szülei pátriájába áttelepült író. András azt a célt tűzte maga elé, hogy a forradalom 50 éves évfordulója méltó megünneplésére felkutatja a Kanadában élő szabadságharcos nemzedék számos tagját, interjút készít velük, s megvilágításukban felidézi a magyar forradalom szellemét, hogy az új nemzedék rajtuk keresztül ismerje meg a múlt század egyik legtisztább és legnemesebb eseményét. A gyűjtemény, melynek *Bridging the Divide* címet adta, magyar, angol és francia nyelven jelenik meg kiadásban ez év októberében. Az elgondolást a kanadai nagykövetség magyarországi képviselöle lelkesen fogadta, s a befogadó ország anyagi támogatását előre bocsátotta. E sorok írója, mint a huszon valahány interjúalany egyike, Victoriában találkozott Princz Andrással és Sándor Katalin fotóművésszel március elsején. A több órás beszélgetés után szó esett a vállalkozás részleteiről is. Elmondta András, hogy országjáró beszélgetéseik folytán a forradalmi események, a menekülés és az új otthonalapítás számos témája került felszínre.

- Huszonegy személlyel találkoztunk Montréálban, Torontóban, Brantfordon, Calgaryban, Vancouverben, s most itt veled és Dr. Ötvös Imrével, Victoriában. Megható, mondta elérzékenyülve -, hogy ezen csodálatos nemzedék lelkében mily elevenen és sokszínű megvilágításban élnek az ötven évvel ezelötti események.

Pannonia Books

www.annonia.ca

Tel: (416) 966-5156
 Fax: (416) 966-5445
 E-mail: info@annonia.ca

Kate Karacsony
 owner



104 Belmont Street
 Toronto, ON M5R 1P8



Torma Anna,
Textil, részlet

Skótok számára még ma is mély érzelmi átélést jelent a hazai élmények, az egykori gyermekkor, az iskolai évek, a lélekben örökre fészket vert emlékek, a boldogság, a gyötrelmes szorongatottság felidézése.

Hálásak vagyunk, hogy élő szóban szerezhettünk ezekről tudomást. S megvallom, most érezzük csak igazán vállalkozásunk komolyságát s az előttünk álló feladatok súlyát.

A velünk folytatott beszélgetések angol nyelven zajlottak le, s három fő téma köré csoportosultak: (1) Gyermekévek és családi körülmények. (2) A forradalom emlékezete. (3) Menekülés a hazából és a Kanadában való gyökérezesztés folyamata. A vállalkozás annyiban jelent újat, hogy az interjúalanyok otthon maradt családtagjai is hangot kapnak a kötetben s ezáltal a három, magyar, francia és angol nyelven megjelenő kötet hidat képez majd a két világrész között. Ehhez hasonló kaliberű könyvre eddig kevesen vállalkoztak! Princz András, mint említettük, Montreálban született, 56-os magyar családban. Szülei újságírók voltak, s a forradalom leverése után menekülniük kellett. András képzőművészetből szerzett egyetemi diplomát, s hivatásában folytatott szolgálatot a Magyarországra való pár évvel ezelőtti áttelepüléséig. Budapesten újságíró lett, bejárta a világot, negyven országról szóló tudósításait német, magyar és kanadai angol nyelvű lapok közölték. Új hazájában megalapította a *DT – Diplomacy and Trade* című folyóiratot. Jelenleg *Frommer's Budapest and the Best of Hungary* című gyűjtemény 6. kiadásán dolgozik. *Bridging the Divide* ez év októberében jelenik meg, s a hazai, valamint az angol és francia nyelvvilágban nyer majd terjesztést.

- Célunk az – mondja András, - hogy elérjük az iskolákat és a könyvtárakat. Ezáltal a mai fiatalság is megismerheti a magyar forradalom szellemiségét, az új bevándorlók beilleszkedését s az új honteremtés hatását mindennapi életükre.

Beszélgetésünk a victorai magyar kultúrközpontban zajlott le. Katalin fotóművész egyre-másra készítette a

felvételeket az új otthonunkról is, mely 2005. januárjában nyílt meg, hathatós állami támogatással. Vendégeink elismeréssel szóltak a szép helyiségről, amely ezen a távoli szigeten is igyekszik megőrizni anyanyelvünket, hagyományainkat, két haza szolgálatában.

Sok sikert kívánunk a hídverő munkájuk megvalósításában!

János Miska: **BRIDGING THE DIVIDE - A BOOK FOR THE 50TH ANNIVERSARY**

Canada is known to have been more generous to the Hungarian refugees of 1956 than any other nation in the world. At the time when most of the Western countries started to show weariness of the great exodus, the Canadian government announced that the country's gates were open to all Hungarians who wished to come to Canada. 37,000 souls came and received landed immigrant status. Some years later the Hon. J.W. Pickersgill, minister of foreign affairs and immigration, admitted that the Hungarian refugees constituted the greatest gift in human values the country has ever received. As the 50th anniversary of the Revolution is under way, there are several projects throughout the country honouring the Hungarian Freedom Fighters in Canada. One of these is a collection of interviews conducted by Mr. Andrew Princz, a Canadian-born journalist residing in Budapest.

Culture and travel author Andrew Princz, and Hungarian photographer Katalin Sándor, visited Victoria from Budapest on March 1 as part of a cross-Canada tour. Princz conducted interviews with János Miska and Dr. Imre Ötvös, in connection with researching an upcoming publication pertaining to the Hungarian Revolution of 1956. One of the interviews was conducted in our Cultural Centre and the two guests found the facilities most impressive, noting the importance that such cultural centers have in maintaining a vibrant Canadian-Hungarian community throughout the country. Andrew and Katalin interviewed some twenty-one émigrés of the 1956 revolution in Montreal, Ottawa, Toronto, Brantford, Calgary and Vancouver.

“We were truly touched by the many different perspectives of the events that we discovered throughout our trip,” said Princz shortly after completing the visit. “Many of these interviews were emotional, and we felt privileged that so many wonderful people were so open with their memories and lives. We feel the weight of the responsibility of the task that lies ahead,” he added.

The purpose of the project is to create a book entitled *Bridge the Divide*, a collection of a diverse range of stories of immigration. The project will be published in Hungarian, English and French and will be illustrated with coloured photos and archival material. The publication will be part

of a series of events that will commemorate the 50th anniversary of the revolution. The book is meant to show the uprising through the eyes of Hungarian-Canadians and their family members who remained in Hungary after the revolution.

The interviews in Canada were conducted in English and were centred on three major subjects: (1) The protagonists' childhood and family conditions; (2) Reminiscences of the Revolution; and (3) Escaping the homeland and starting a new life in Canada. The significance of the project is that members of the interviewees' families in Hungary will also be contacted in order to provide a connecting bridge over the two domains. The undertaking is sponsored by the Canadian Embassy in Budapest, who is encouraging the Hungarian government to do the same.

Mr. Princz, the editor of the book, was born in Montreal into a family of 56-ers. His parents were journalists in 1956 when they fled the country, while Andrew became a journalist only after he had relocated to his parents' patria a few short years ago. He is an accomplished journalist and a cultural impresario, having visited more than forty countries. He was a Hungarian correspondent for the German news agency Deutsche Presse Argentur, and has contributed articles to papers in both Hungary and in Canada, including the Toronto Star and Canadian Press (CP). He is a holder of a Bachelor of Fine Arts degree and was a founding editor of the Budapest-based monthly *DT - Diplomacy and Trade*, and recently authored the 6th edition of *Frommer's Budapest & the Best of Hungary*, a travel guide.

Bridging the Divide is scheduled for publication in October 2006 and will be distributed in Hungary and throughout the English-speaking world. Primary targets will be cultural centres, schools and public libraries in order to give the younger generation first-hand knowledge of the micro experience of migration, a view of the Revolution from the perspective of young participants, indicating the effect it had on their everyday lives in Canada. A lasting venture indeed! Some other ventures in advance are a postal stamp by Canada Post, a collection of stories collected by the Rákóczi Foundation and the Multicultural History Society of Ontario, and a scholarly conference on the 1956 Revolution to be held at the University of Ottawa.

Á
P
R
I
L
I
S
24.
G
Y
Ö
R
G
Y
N
A
P
J
A
|
S
A
I
N
T
G
E
O
R
G
E

“A Nagyvilág végre ébredjen rá a XXI. században, hogy a magyar művészet a kor avant-garde-ja volt éppen úgy, mint ahogy a Magyar Királyság is 500 éven át, 1000 és 1526 között Európa nagy tekintélye...” (Dr. Prokopp Mária.)

MÁRTON ÉS GYÖRGY

SÁRKÁNYÖLŐ SZENT GYÖRGY-SZOBRA: 1373

... Az európai gótikus szobrászat e kimagasló remekműve szót kér a 21. század kezdetén. Minden földrész minden emberéhez kíván szólni, de elsősorban szülőhazájának népeihez, a Kárpát-medence lakóihoz, az Anjou-kori Magyarország örököséhez. A közel életnagyságú, törekeny testű, de rendkívüli tettet végrehajtó hős lovag eredeti szobra Prágában van, a középkori Szent György-kolostorban berendezett állandó művészeti kiállításon, de hű másolatai ott állnak Kolozsvárott és Budapesten. Az ott élők naponta látják, de vajon megállnak-e olykor-olykor, hogy meghallgassák e pompás mű üzenetét? Erre szeretne buzdítani e kis írás.

Márton és György kolozsvári szobrász testvérek 628 éves Sárkányölő Szent György-szobra az ember apoteózisa! Az öntudatos, fegyelmezett, művelt ember dicsőítése, aki nagy szellemi koncentrációval, halálmegvető bátorsággal megsokszorozza fizikai erejét, és legyőzi a sokszoros túlerőt. A hatalmas, kígyótestű, denevérszárnyú, emberevő sárkány már éppen a bátor harci ménen vágató lovag lábfejebe akar harapni, farkát már a ló mellső lábára tekerte, amikor a Vitéz megállítja lovát, magasra emeli jobbáiban lándzsáját, és biztosan célozva a sárkány torkába döfi. Nem csatázik vele, hanem egy perc alatt megöli. E tett végérvényességét hangsúlyozza a kompozíció függőleges tengelyében: a hosszú lándzsa, amelyet meghosszabbít és ezáltal kiemel a hős magasra nyújtott, energiával teli, lándzsavető jobbjára. Ez a jobb kar kapcsolja össze a lándzsát az azt irányító Vitéz – ugyancsak – függőleges alakjával: az értelemtől, szellemtől, megfeszített akarattól sugárzó arcával, a vértbe öltözött, a léleknek engedelmességgel teli és a halálos döfés erejét tovább fokozó, a kengyelben szinte felálló, a függőleges irányt erősítő, megfeszített lábszárral. A jelenet bal szélén a ló klasszikus szépségű, ugyancsak izgalomtól feszülő feje és mellső lábszárai is a győztes csapás függőleges irányát hangsúlyozzák. Ezt erősítette a jelenetet egykor balról lezáró királylány kis alakja, amelyet, feltehetően a 16. században, az 1562. évi javításkor, de legkésőbb 1663-ban távolítottak el a bal oldalon kiemelkedő szikláról, amikor a szobrot kútszoborrá alakították át. A szökőkút sárkányfejes vízköpőjét helyezték itt el, hasonlóan Lippay György primás híres pozsonyi kertjének 17. századi Szent György-kútszobrához, ahol háromfejű sárkány köpi a szökőkút vizét, s amely ma is Pozsonyban áll, a 18. századi primási palota udvarán.

A Kolozsvári testvérek szobra tehát nemcsak az emberi virtus csodákra képes teljesítményét hirdeti, hanem megjelöli a küzdés célját is, a gótika lovagi eszményének megfelelően, ahol a nő, a királyné a szellemi értékeket képviseli, az ember célját jelentő dantei Paradisót, ahová csak Beatrice vezetésével lehet eljutni. Szent György lovag pompás sziklás tájban lovagol, amelyet növények, facsoportok élénkítenek, s kígyók népesítenek be. Ez a táj az Isten teremtette szép világot jelképezi, ahol teret kapott a gonosz is. A sárkány nem más, mint Lucifer, a főördög, aki egykor Isten fényének hordozója volt, de fellázadt Isten ellen. A Teremtő nem semmisítette meg gonosz teremtményét, de száműzte az örök boldogságból az örök szenvedésbe. Megengedte, hogy körüljárjon a világban, keresve, hogy kit nyeljen el (Szt. Péter I. levele, 5, 8). Ezt jeleníti meg szobrunkon a tájban kúszó, a Szent Györgyre támadó óriási fenevad.

A szobor bronzból készült, nagy technikai tudást igénylő viaszvesztéses eljárással, amelyet az aranyozás tett még fénylőbbé, ragyogóbbá. Így sokkal nagyobb hatást gyakorolt az emberekre, mint ma. Az előtte elhaladót megállásra, gondolkodásra készítette.

A szobor eredeti felállítását nem ismerjük. De kétségtelen, hogy volt építészeti talapzata, és talán építészeti környezete is, amely méltóképpen keretezte, kiemelte a szuggesztív erejű remekművet. Nagy mérete és dinamikus, térbeli kompozíciója alapján valószínű, hogy szabadon állt, nem templomi oltáron, mint Szepesszombaton vagy Pozsonyszentgyörgyön, ahol a Sárkányölő Szent György-szobor a főoltár szekrényében kapott helyet, a kolozsvári mesterek művénél lényegesen később, a 16. század elején. Marosi Ernő, aki legutóbb foglalkozott a kolozsvári Márton és György mesterek Szent György-szobrával akadémiai székfoglalójában, egy ovális alaprajzú gótikus kápolnát tart valószínűnek a szobor körül, amelynek alaprajza a szobor ovális talapzatát követhette.

A szobor első említése 1541-ből maradt fenn, Václav Hajek cseh krónikájában. Ekkor Prágában van, a Mihulkatorony közelében mint kútszobor. A nagy tűzvészben, a toronyból lezuhanó gerenda letörte a lovas karját a lándzsával. Hogy mikor és hogyan került Prágába, azt nem tudjuk. A 14. században Itálián kívül igen kevés műnek ismerjük név szerint az alkotóját. Így nagy jelentőségű, hogy a Kolozsvári testvérek neve ott szerepelt az 1749-ben elveszett pajzsán, amelyet Szent György a baljában tartott. A pajzs faliratát többen lejegyezték, így a jezsuita B. Balbín 1677-ben: „A.D. MCCCLXXIII HOC OPUS IMAGINIS S. GEORGII PER MARTINUM ET GEORGIUM DE CLUSSENBERCH CONFLATUM EST.” Magyarul: Ezt a művet, Szent György képmását az Úr 1373. esztendejében a kolozsvári Márton és György készítette. A conflu ige azt is kifejezi, hogy összeolvasztással készítették. Márton és György kolozsvári szobrászokról más felirat is

fennmaradt, amelyet Miskolczy István jegyzett fel 1609-ben Váradon. A székesegyház előtt, az álló királysobrok egyikének pajzsán a felirat arról tudósít, hogy Nagy Lajos király idejében, Futaki Demeter nagyváradi püspök (1345–72) megrendelésére készítették e szobrokat Márton és György, a kolozsvári Miklós festő fiai. E szobrok tehát, amelyek Szent István királyt ábrázolták, és a két oldalán Szent Lászlót és Szent Imrét, a Szent György előtt készültek, mivel Futaki püspök 1372-ben meghalt. Szent László lovas szobrán a felirat megjelöli a pontos évet, 1390-et, valamint Zsigmond király nevét és a szobrászokat, a kolozsvári (de Colosvar) Márton és György magistert.

A három felirat a testvérpár harminc éven át tartó bronzöntő munkásságáról tudósít. Műhelyük ezalatt Váradon volt, de kolozsváriaknak nevezték magukat. A fiatalkori műveken fontosnak tartották az apa megjelölését, ami arra utal, hogy neves festő volt. Míg a váradi királysobrok felirata megjelöli a megrendelő személyét, addig a Szent György-szobor pajzsának feliratán ez nem szerepel. Feltételezzük, hogy a talapzaton volt olvasható, amelyet többször is változtattak. A középkor embere nagy tisztelettel övezte Szent Györgyöt, akit 303-ban mint Diocletianus császár magas rangú kappadókiai katonáját keresztény hitéért, kegyetlen kínzások után, lefejezték. A keleti kereszténység egyik legfontosabb szentje, aki az ókori népek hőseinek, Perszeusznak, Hórusznak, Mithrásznak vagy a trák lovasistennek keresztény utóda. Az 5. századtól külön miseszövege volt. A 6. században már ismerjük egyiptomi kopt ábrázolását. Nyugat-Európában a Karoling- és az Ottó-korban jelenik meg a tisztelete, s a kereszties háborúk alatt terjed el.

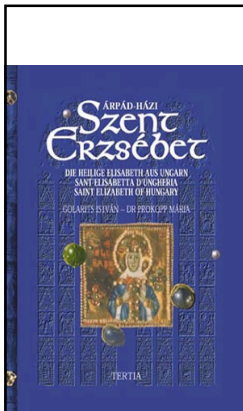
A magyar Szent Korona alsó részén is ott van Szent György zománcképe, amely Moravcsik Gyula szerint Szent György segítségére utal a pogányok elleni küzdelemben. II. Henrik német-római császár, Szent István királyunk sógora, Szent György tiszteletére szentelteti fel székhelyén, Bambergben a dóm keleti kórusát. Szent István király a Nagyobb Legenda szerint Szent Márton és Szent György zászlaja alatt győzött a pogány Koppány felett. Csanád vezér Szent György közbenjárására verte le Ajtonyt Marosvár közelében. A győzelem helyén Szent György tiszteletére monostort alapított, amelyet Szent Gellért csanádi püspök szentelt fel, akinek keresztneve György volt, és aki Velencéből, a Szent György bencés kolostorból érkezett hozzánk. Szent István a bolgárok elleni hadjáratából Szent György-ereklyét hozott, amelyet Gellért püspök csanádi székesegyházának adományozott. A veszprémi Szent György-kápolna, ahol Szent Imre gyakran imádkozott a legendája szerint, és ahol Szent György fejereklyéjét őrizték, a középkorban kedvelt búcsújáráhely volt. Esztergomban Szent István alapította a Szent György mezei prépostságot, amelynek pecsétje a Sárkányölő Szent György ábrázolásával az újkorban is ismert. Árpád-kori nemzetségi

monostoraink közül többnek Szent György a védőszentje (Oroszlámos, Ják, Dombó, Jásd).

A 13–14. században, a lovagvilág fénykorában Szent György Európa egyik legkedveltebb szentje. Sorra alakulnak a Szent György-lovagrendek, így Angliában 1330-ban, Magyarországon 1326-ban I. Anjou Károly királyunk alapítja. Feladata a foglyok kiváltása, a szegények gondozása, a király és a haza védelme. Jelvénye fehér mezőben piros kereszt. Ez ékesíthette Márton és György kolozsvári szobrászok Szent György lovagjának pajzsát is, amelyet 1748-ig a baljában tartott, majd elveszett. Nagy Lajos királyunk a budai várban, a mai Dísztéren Szent György-templomot épített, amelynek pompás kapuzatán a Szent György-ábrázolást a 16. században még a törökök is tiszteletben tartották. A 17. században pusztult el. A Zsigmond királyunk által 1408-ban alapított lovagrend nem véletlenül kapta a Sárkányrend nevet. Védőszentje Szent György volt...

Szent György egész országok, így Anglia patrónusa. Számos város is védőszentjeként tiszteli, mint Ferrara, Genova, és a magyar területeken is erre utal a nagyszámú Szent György helységnév, mint Balatonszentgyörgy..., Sepsiszentgyörgy, Csík-szentgyörgy, Sztrigyszentgyörgy stb. A várkapolnák titulusa is gyakran Szent György. A Szent György-nap, több mint ezer éven át, mint a tavasz kezdete, a mezőgazdaságban, de ezen túl a közélet minden területén is meghatározó jelentőségű volt...

Prokopp Mária



Árpád-házi Szent Erzsébet
Die Heilige Elisabeth aus Ungarn
Sant'Elisabetta d'Ungheria
Saint Elizabeth of Hungary

Fényképek: **Golarits István**
Szöveg: **Dr. Prokopp Mária**
ISBN 963 9387 045.

Mérete: 240x300 mm.

Borító: kemény táblás, vászon borítású, aranyozással, színes védővel. Oldalszám: 200 oldal, 100 színes fotó. Bolti ár: 7490 Ft

A **TERTIA Kiadó** négy nyelvű kiadványa

1154 Budapest, Bercsényi Miklós u. 95/a

Telefon/fax: (36)-1-416 2772, (36)-1-416 5650

E-mail: info@tertia.hu

Kedvezményes vásárlás: Ha könyveinket közvetlenül a kiadótól vásárolja, a bolti árból 20% kedvezményt biztosítunk.

SAINT GEORGE - APRIL 24

Saint George is England's Patron Saint, a Dragon Slayer and man whose life deeds were deemed to be those which only God himself could have ordained. Saint George was Patron Saint of England in the days of King Arthur and the Knights of the Round Table. His lore of valour against adversity, and protection of the Christians in a determined stand against tyranny and repression sat well with the ideal of the Crusades, Jihad and Holy Wars that would come to pass. The Liberation of the Holy Lands was a priority to the Realm in the days of the Crusades and England's spin-doctors adopted the icon of Saint George, Dragon Slayer, Liberator of the Oppressed and gave him a National Flag, that is, the Red Cross and a song, Onward Christian Soldiers.

In English folklore, Saint George slew the mighty dragon (two places are named: Dragon Hill near Uffington, Oxfordshire, and Lower Stanks, a field outside Hereford) But, in reality, it is thought that St. George came from Cappadocia in Asia Minor, lived at the time of the Roman Emperor, Diocletian, AD 245 to 313 and never actually graced the British Isles.

St. George was born in Cappadocia of noble, Christian parents and on the death of his father, accompanied his mother to Palestine, her country of origin, where she had land and George was to run the estate. He was martyred at Lydda in Palestine (Nicomedia). He held an important post in the Roman army - the rank of tribune, or perhaps colonel in modern terms - during the reign of the Emperor Diocletian (245-313 AD). Diocletian was a great persecutor of Christians (from about 302) and when the persecutions began George put aside his office and complained personally to the Emperor of the harshness of his decrees and the dreadful purges of Christians. For his trouble, though, he was thrown into prison and tortured. He would not recant his faith however and the following day he was dragged through the streets and beheaded. It is uncertain whether he also tore down the Emperor's decrees as they were posted in Nicomedia. So he was one of the first to perish. The Emperor's wife, Alexandria was so impressed at the Saint's courage that she became a Christian and so too was put to death for her trouble.

He was canonized in AD 494. Pope Gelasius proclaiming him one of those "whose names are justly revered among men but whose acts are known only to God".

The legends surrounding Saint George are very varied. One of them concerns the famous dragon, with which he is invariably portrayed. According to legend, a pagan town in Libya was being terrorised by a dragon. The locals kept throwing sheep to it to placate it, and when it still...

Continued on page 36.

Veszely Ferenc

ERDÉLYI SIRATÓ

Csak ahol nagy bajok járnak,
lesznek templomokból várak.
Végig végső menedékek:
ma magyart bújtattok, védtek.
Őn-tetősen, vihart állón,
örködnétek vértén, hágón.
Hajh, de albérlő a gazda,
s menekült az istenadta.

Egyenjogúságot adott,
s adott vallásszabadságot,
átélt vihart, ezer örvényt,
befogadott szászt meg örményt,
s önvesztére a románt is:
azt hitte, hogy ő stábilis.
(Évezredes történelme
jogot adott persze erre,

“S különben is itt a testvér,
kéznyújtásnyi köztünk a tér,
megsegít az, mint mi tettük.”
Kézzelfoghatónak vettük.)
És hát ki gondolta volna,
hogy ez lesz jótett jutalma?
Messze földön ármány, galád,
nemzetet darabol s hazát?

Hogy a nép, kit léted éltet
hátba szúr s kívánja véged?
Gorombán bán veled s gazul:
szolgából nem lesz jó nagyúr.
S testvéred is kirabolva:
otthonában csak honolna,
egy halálra ítélt nemzet
éppen csak, hogy még létezhet.

Önti őt is nyakon az ár,
látható már, hogy rá mi vár:
elnyelik, mint nyeltek téged
a rádszaporodott népek.
Nem mer nemzeni a nemzet,
sarját félti a hont vesztett,
kolonizált kolónia:
népesség csak nemzet, haza.

Önmagán se tud segíteni:
kiraboltak mind kincsei.
Fegyvere sincs, s nincs már lova
tovább vinni valahova.
Édes Erdély! Drága néped!

Ferenc Veszely

TANSYLVANIAN WAKE

Only where great troubles sweep
churches become castles' keep.
Final refuge till the end:
Magyars today hide, defend.
Tin-roofed, withstanding the storms,
they'd stand guard on hills and knolls.
Alas, their flock became tenants:
broken are his covenants.

As lord gave equality,
right to worship all, freely;
weathered storms, a thousand strife,
welcomed one and all alike,
Rumanians too, to rue –
thinking stable was his rule.
(History's thousand year course
gave him every right, of course,

and he thought: “My brother's near,
I have nothing there to fear,
I helped him and he'll help me:
he could always count on me!”
Who could think, who should have thought
all great deeds'd be all for naught?
Far away intrigue, “peace deals,”
Nation truncates, its lands steals?

That folks, given living space,
stab your back and pay back hate?
Treat you meanly, no bars hold –
servant does not make good lord.
That your brother, destitute,
in his own house cannot rule,
lives under a death sentence –
hanging on to existence.

Drowning, all floodgates open,
destiny no more hidden:
itself swallowed up, like you,
by peoples of every hue.
Scared himself to multiply,
homeless and his land denied,
colony of foreign yoke —
once a nation, now just folk.

Even himself he can't help –
where his lands went, went his wealth.
No weapons, no steed to own,

Kétes már a létünk s léted.
Apadt kutak, csordák, gulyák,
meddig szól még a furulyád?

Tudhatunk-e bízni sorsban
egyedül és elhagyottan?
Vártemplomaink mik lettek?
Romhelyek, hol csak temetnek
immáron nem is csak holtat,
de kultúrát, s magyart, s múltat?
Omoljatok! Táltost elő!
Ős gyökérből nőjön jövő!

Igyunk ősi múltunk kútján,
járjunk újra Hadak Útján,
s ha egy szálig is elvérzünk,
tudja a világ, hogy éltünk!

Mormolás

(Halál csendben telnek napok,
hazug hitet hisznek papok,
Önnön éltet élnek ének,
kódolt létben kódolt gének.)
(Kamloops, 2004. november 1.)

now he can't even move on.

Sweet Transylvania! Dear kin!
Doubtful existence akin:
waning wells and dwindling stock,
tunes of flutes, once sweet, now mock.

Can we trust in fate's fake lore
while abandoned and alone?
Tin-roofed church and castle keep,
all in ruin, graveyards deep.
With it buried lies our past:
culture, kin, now we, at last.
Crumble all then! Shamans, come!
Deep roots, sprout new life, blossom!

Sweet deep wells, sustain us all,
let's walk among stars, fight tall,
though – as one – all should be killed,
let the world know that we've lived!

Mumbling

(Deathly silence, stifling days,
false faith priests believed always,
lone souls do their lonely deeds,
coded lives in coded genes.)
(November 1, 2004, Kamloops)

Veszely Ferenc életei

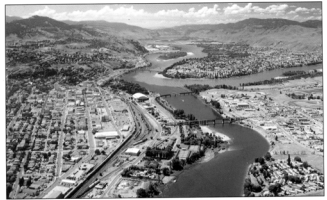
A szülőföldtől való elszakadás szinte akkora megrázkódtatást jelent az egyénnek, mint a megszületés. A József Attila megfogalmazásában tudatosult „kettős kínnal”¹, az anyaméhből való kiszakadással járó traumát azonban szerencsésen elfeledteti velünk az élet, a köldökzsinór elmetszése utáni heg nyomtalanul eltűnik. De a hazaváloztatásra nincs gyógyír, csak sebtapasz, amin egy idő után átüt a vér. Mégha halványan is.

Veszely Ferenc úgy élte át ezt a fordulatot, hogy beburkolózott anyanyelvünk gazdag szövetébe, és el kezdett írni. Hatalmas hőmpölygésű, többnyire szabadversekbe örökítette élete minden fontos eseményét. Az önálló fejezetekre tagolható kötet, a **Bajban szépült életeim** anyaga az idegen nyelvi és kulturális közegben megkapaszkodó ember vergődésének lelki vetülete. Soraiban fel-felsejlik az önirónia, olykor szatirikus elemek színezik realisztikus tényrögzítéseit. A vallás dolgai mellett a szerelem, a táj, a nemzet, a világ kérdései mind megtalálhatók egy sajtószerű Veszely-i megközelítésben. Az *Erdélyi sirató, furulyára és tárogatóra* c. költeménye a *Versek egy öregember világából* című fejezetben olvasható.

Veszely Ferenc

Bajban szépült életeim

Egy 56-os magyar emigráns vívódásai



Mint városomban két folyó – bennem két élet folyt egybe:
egy magyar és egy kanadai

EGY KANADAI MAGYAR ÍRÓ ÚJ KÖNYVE

“Helyed az irodalmunkban jelölöm ám, mégpedig az éln.” Miska János

Veszely Ferenc, **BAJBAN SZÉPÜLT ÉLETEIM**
ISBN 9632184122, Gyomaypress 2005
220 oldal fotópapíron, színes képekkel, \$35.00
Megrendelhető a felelős kiadónál, Totkaep Ltd,
E-leveél útján: totkaep@nap-szam.hu
Faxon: 011-36-06-66-386-186



2006. MÁRCIUS 15-ÉN SZÉKELYUDVARHELYEN ELFOGADOTT KIÁLTVÁNY

Mi, a 2006. március 15-i székelyudvarhelyi Székely Nagygyűlés résztvevői, gyermekeinkkel és unokáinkkal szembeni történelmi felelősségünk tudatában fordulunk a Román Államhoz, az Európai Parlamenthez, az Európai Unióhoz, az ENSZ-hez, a világ népeihez.

Mi, a székely települések, a történelmi Székelyföld lakói, megállapítjuk: Az 1919-es Párizsi Kisebbségi Szerződésben Románia és a Szövetséges és Társult Hatalmak autonómiajogot garantáltak a székelységnek az alkotmányra hivatkozva ma még népszuverenitásunk gyakorlásától, a helyi népszavazástól is eltiltanak!

Az Egyesült Nemzetek 1993-ban szervezett Konferenciájának Bécsi Deklarációja szerint az önrendelkezés minden népnek joga így a székelységnek is!

Az Európai Parlament az önkormányzás és a szubszidiaritás elveinek megfelelő védelmi intézkedéseket ír elő az erdélyi magyarság, a székelység számára de a romániai hatóságok ennek figyelembe vételére sem hajlandók!

Mi, a székely települések, a történelmi Székelyföld lakói, kijelentjük:

Nem akarunk továbbra is kiszolgáltatottságban, alárendeltségben élni! A történelmi hagyományok alapján területi önkormányzásunk ősi jussunk, e nélkül szülőföldünkön meg nem maradhatunk és erről soha le nem mondunk! Alapvető emberi közösségi jogainkért a demokrácia eszközeivel küzdünk és erre azonnali, demokratikus megoldásokat várunk!

Mi, a székely települések, a történelmi Székelyföld lakói, követeljük: Autonómiát Székelyföldnek Szabadságot a székelységnek! 1918. december 1-én, a Gyulafehérvári Nagy Nemzetgyűlés Határozatában, teljes nemzeti szabadságot hirdettek az összes együtt élő nép számára.

Követeljük: tartsák tehát be ígéretüket!

Románia Parlamentje és Kormányja tartsa be a vállalt nemzetközi kötelezettségeket és garantálja a szülőföldjén őshonos székely közösség számára teljes és tényleges egyenlőséget! Románia Parlamentje hagyja jóvá Székelyföld Autonómia Statútumát!

Az Európa Tanács 1334/2003 sz. határozata szerint az alkotmányba foglalt nemzetállami minősítés túlhaladott értelmezés, ezért nem lehet akadálya a területi autonómiának az illetékes hatóságok mégis a nemzetállami tételre hivatkozva utasítják vissza Székelyföld újralétesítését és autonómiáját! Ebben az esetben töröljék az alkotmányból a "nemzetállam" kifejezést!

Az Európai Unió orvosolja a 86 évvel ezelőtt

A
U
T
O
N
Ó
M
I
AA
U
T
O
N
O
M
Y

elkövetett jogfosztást, és tegye Románia csatlakozási feltételévé Székelyföld autonóm közigazgatási régió létrehozását! Az Egyesült Nemzetek Szervezete gyakoroljon felügyeletet Székelyföld autonóm státusának rendezése felett!

PROCLAMATION

THE SEKLER SELF-GOVERNING PURSUIT

The historical Seklerland is native. We, the Hungarians living here as a majority, are devoted to our century-old autonomy traditions. Choosing the way of self-determination through the local Sekler councils we declared this right and wish, we claimed the guarantee of the territorial autonomy by a legally binding statute.

We, the National Sekler Council's delegates, turn to the Romanian Parliament, the European Council and European Parliament to consider our claim for the territorial autonomy that is in accordance with the European constitutional states' practice and with the regulations of the international documents protecting the national communities' self-identification.

We request the Romanian Parliament and Government, the country's political powers, the



representatives of the civil sphere and the country's historical churches to consider and support our just claims with all democratic means.

We request the Hungarian Parliament and Government and all personalities of the Hungarian public life to support our efforts in obtaining the self government which is the most important factor in preserving our Hungarian self-identification and the conservation of our community in the native country.

We request the European Union member countries to support the Seklerland, the Sekler community's efforts for autonomy, to influence, so that the Seklerland territorial autonomy guaranteed by the Statute with legal force to be one of the conditions for Romania's integration. The Seklerland has the right to be acknowledged in the integration process as an autonom euoregion, its civilians to become the civilians of the united Europe having a real and total equality before the law.

THE SEKLER NATIONAL COUNCIL

Minden magyar honfitársunkhoz!

Segítse, hogy a hét év alatt újjáépített tiszaujlaki magyar középiskola 2006-ban megnyíljen!

Az adományokat az

Eudoxia 20 Irodalom-, Tudomány-, Művészetpártoló és Családsegítő Alapítvány (2120 Dunakeszi, Madách Imre utca 4. Tel. / Fax: 27/349-307)

ERSTE BANK 11670009-07765400-70000008

bankszámlájára várjuk. A közleménybe kérjük beírni, hogy „A tiszaujlaki iskola javára”. Segítségét köszönjük!

Jámbor János író, az Eudoxia 20 Alapítvány ügyvezető titkára, Tel.: 30/363-4122

Skripeczky István, Tiszaujlak szülőtte, nyugdíjas tanár, Dunakeszi független önkormányzati képviselője, az Alagi Polgári Kör vezetője, Tel.: 30/361-4515

Varga Gabriella újságíró, a Tiszta Hang Polgári Kör vezetője, Tel.: 30/210-7629

Hardy F. Gábor ügyvéd, a Jövőkért Polgári Kör vezetője, Tel.: 30/850-3931

Stéfán Sándor, a tiszaujlaki magyar középiskola tanára, a tiszaujlaki Széchenyi István Jótékonyági Alapítvány kurátora, Tel.: 20/430-7993

Continued from page 31

remained unsatisfied, they started sacrificing some of the citizenry. Finally the local princess, Cleolinda, daughter of the King, was to be thrown also to the beast, but Good Saint George came along, slaughtered the dragon and rescued the fair princess. At this the townsfolk converted to Christianity. Some experts think the tale is based on the Greek myth of Perseus rescuing Andromeda from a sea monster.

The origin of the legend, which is very well known, came originally from the way in which the Greek Church honoured George. They venerated him as a soldier saint and told many stories of his bravery and protection in battle. The western Christians, joining with the Byzantine Christians in the Crusades, elaborated and misinterpreted the Greek traditions and devised their own version. The story we know today of Saint George and the dragon dates from the troubadours of the 14th century.

The reason for his being adopted as the Saint of Battles was partly because he was a soldier, but also because he is said to have appeared to the Christian army before the Battle of Antioch. It is also said that he appeared to our English King Richard I (the Lionheart) during his Crusade against the Saracens, which served as a great encouragement to the troops. George replaced Edward the Confessor as Patron Saint of England following the Crusades, when returning soldiers brought back with them a renewed cult of St. George. Edward III made St George patron of the Order of the Garter, which seems finally to have confirmed his position. He became the official patron saint of England in 1425 after Henry V's victory at the Battle of Agincourt. In the 15th century his feast day was equated with Christmas.

The celebrated Knights of the Garter are actually Knights of the Order of Saint George. The shrine built for his relics at Lydda, Palestine was a popular point of pilgrimage for centuries.

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

Join the Hungarian Language Club

**Learn practical conversational Hungarian
in an easy way.**

Call: Rózsa or George at 416-491-4631

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

Gyors barátságos szolgáltatás kedvező áron!



CORVINA
Printing & Design

Fekete-fehér/Színes Nyomtatás
Fekete-fehér/Színes Fénymásolás
Szkennelés, Fax szolgáltatás
Web és Grafikus Tervezés
Számítógép javítás, telepítés
Névjegykártyák, Borítékok,
Szórólapok, Naptárak, Könyvek
Meghívók, jegyek, katalógusok

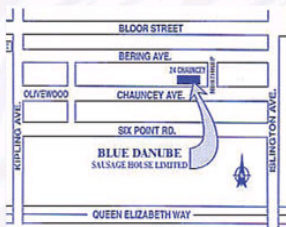
830 St. Clair Ave. West, Toronto, ON.
Tel: 416-658-3434, Fax: 416-658-6613
e-mail: info@corvina.ca, www.corvina.ca

LÁTOGASSA A MAGYAR HÁZ PROGRAMJAIT! - ENJOY THE EVENTS AT THE HUNGARIAN HOUSE!
840 St. Clair Ave. West, Toronto

BLUE DANUBE
SAUSAGE HOUSE LIMITED



Igazi magyaros jóízű friss hentesárak
Finom házi sütemények
Magyar áruk bőséges választéka
Szeretettel várja Önöket a Balega család



24 Chauncey Ave.,
Etobicoke, ON M8Z 2Z4
Tel: (416) 234-9911
Fax: (416) 234-9122
bluedanubesausagehouse.com

Nik Networks

www.niknetworks.com

ALI KALBALI

(416) 773-1850

(416) 312-2227

support@niknetworks.com

Andreas Meer

Fine Art Photography

Photo Art
Web Design

Frankfurt am Main
Germany

www.photoart-meer.com
eMail: info@photoart-meer.com

Fax: 00496969713836

- professzionális minőség magyar,
német, angol, román nyelven
- szolid árak



ENJOY A FRESH START

ÉLJÜNK GONDMENTESEN

 **Mintz & Partners**
Trustee in Bankruptcy

5 STEPS TOWARDS FINANCIAL STABILITY

1. Confront The Problem
2. Access Your Situation
3. Consider Your Options
4. Take The Appropriate Action
5. Rebuild Your Credit Rating

OUR TEAM PROVIDES:

- A Respectful Approach
- Services in Many Languages
- Flexible Appointment Times

OUR OFFICES

- 1 Concorde Gate, Suite 200, Head Office (Don Mills at Eglinton East)
- 300 John Street (at Bayview) Suite 300, Thornhill
- 2424 Bloor St. W., 2nd Floor Bloor West Village (at the Jane Subway)

Call KATE TUROCZI for a Free Initial Consultation
416-644-4393; www.mintzbankruptcy.com
kate_turoczi@mintzca.com

5 LÉPÉS PÉNZÜGYI BIZTONSÁGUNKHOZ

1. Ismerjük fel a problémákat
2. Becsüljük fel a helyzetünket
3. Gondoljuk át a lehetőségeket
4. Intézkedjünk
5. Váljunk újra hitelképessé

CÉGÜNK AJÁNLATA

- Udvarias, megértő kiszolgálás
- Több nyelven beszélünk
- Rugalmas ügyfélszolgálati időpont

IRODÁINK

- 1 Concorde Gate, Suite 200, Head Office (Don Mills at Eglinton East)
- 300 John Street (at Bayview) Suite 300, Thornhill
- 2424 Bloor St. W., 2nd Floor Bloor West Village (at the Jane Subway)

Díjmentes tanácsadásért hívjuk TURÓCZI KATALINT
416-644-4393; www.mintzbankruptcy.com
kate_turoczi@mintzca.com

Magyar szívvel, kanadai fogorvosi tudással...

DR. DENCS KATALIN FOGORVOS
DENTAL SURGEON, TORONTO

TEL: 416-222-7979



- ➔ Fehér porcelán koronák, hidak, fogfehérítés
- ➔ Fogszabályozás felnőtteknek, gyerekeknek
- ➔ Tömések, gyökérkezelések, szájszészet
- ➔ Kanadai megelőző rendszeres fogtisztítások
- ➔ Visszatérő fejfájások, nyaki fájdalmak és alvási zavarok kezelése, amelyek fogászati eredetűek

- 280. Sheppard Ave. East #213
- Yonge St. és a Bayview Ave. között félúton
- Ingyenes felszíni és földalatti parkolóhelyek

